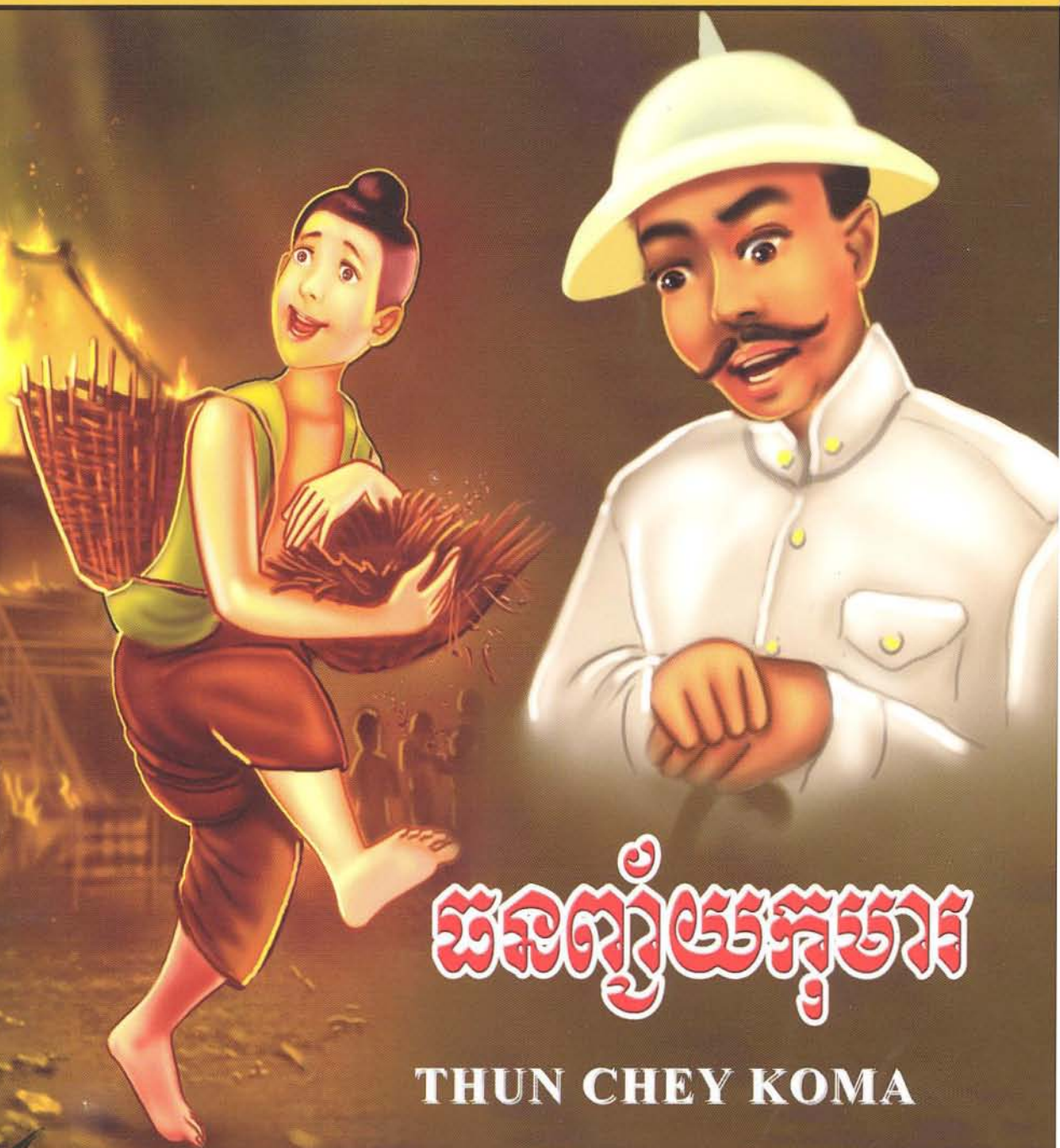

ពិភពរឿងនិទាន

The World of Stories

ធម្មត្ថយកុមារ

THUN CHEY KOMA

សៀវភៅជាប្លង់នៃចំណេះដឹង

Books are the source of knowledge

កាលដើមឡើយមានប្តីប្រពន្ធពីរនាក់។ នៅរាត្រីមួយ នាងជាប្រពន្ធបានយល់សប្តិ ឃើញថា “បេះដូង បេះបានទាំងផ្លែ យល់សប្តិឃើញខ្មែររះពេញបូណ៌មី”។ លុះនាង ភ្ញាក់ឡើងចាំជាក់ក្នុងសុបិន នាងក៏ដើរទៅផ្ទះតាហោរ តែអ្នកហោរមិននៅតែប្រពន្ធ នាងប្រាប់ប្រពន្ធតាហោរនូវសុបិនរបស់ខ្លួន។ ប្រពន្ធតាហោរយល់ឃើញថា “នាងនឹង កើតបានកូនប្រុសមួយ ហើយកូននោះនឹងក្លាយជាលោកធំ” តែប្រពន្ធតាហោរមិនប្រាប់ ដូច្នេះទេ បែរជាប្រាប់នាងថា “កូននេះកើតមកនឹងទៅជាខ្ញុំគេ” នាងស្តាប់ហើយក៏ត្រលប់ទៅ ផ្ទះវិញ។

លុះនាងគ្រប់ខែ នាងសម្រាលបានកូនប្រុសមួយគួរជាទីស្រឡាញ់ ហើយដាក់
ឈ្មោះថា **ធនឡាយ**។ ដល់ពេល **ធនឡាយ** មានអាយុ៧ឆ្នាំ គេតែងតែដើរលេងនៅ
មុខផ្ទះសេដ្ឋីរាល់ថ្ងៃ។ ឯប្រពន្ធសេដ្ឋីកំពុងត្បាញនៅលើផ្ទះក៏ធ្លាក់គ្រាប់ត្រល់ទៅលើដី
ហើយស្រែកប្រើ **ធនឡាយ** ថា "អាជ័យហ្ម៎ា! រើសត្រល់ឱ្យអញបន្តិច" **ធនឡាយ** សួរ
ថា "បើខ្ញុំរើសឱ្យ តើមានអ្វីឱ្យមកខ្ញុំ" ប្រពន្ធសេដ្ឋីប្រាប់ថា "អញឱ្យអំបុកឯងចុះ"។
ទើប **ធនឡាយ** រើសត្រល់ឱ្យគាត់ ហើយ **ធនឡាយ** អង្គុយចាំយកអំបុកពីប្រពន្ធ
សេដ្ឋី។ ប្រពន្ធសេដ្ឋីឱ្យអំបុកមួយកញ្ជើទៅ**ធនឡាយ**។ តែ **ធនឡាយ**ប្រកែកថា
"អំបុកប៉ុណ្ណឹងខ្ញុំមិនយកទេ" ប្រពន្ធសេដ្ឋីលួង **ធនឡាយ** ថា "អាជ័យហ្ម៎ា! អំបុក
នេះច្រើន ណាស់ណា"។ **ធនឡាយ** កាន់តែខឹងយំទារអំបុកថែមទៀត។

Once upon a time, there lived a couple. One night the wife dreamt that she could pick the whole bunch of coconuts and saw a full moon. When she got up in the morning, she walked toward a fortune-teller's house, but he was not at home; so the woman told the fortune-teller's wife about her dream. The fortune-teller's wife thought that the woman would have a baby boy, and the child would become a dig-nitary. Instead of telling the woman the truth, she told her that the baby boy would become a servant. After learning this bad news, she returned home. When the time of birth delivery had come, she gave a birth to a lovely baby boy, and he was named THUN CHEY. When THUN CHEY was 7 years old, he always went to play around a wealthy official's residence. One day, while the official's wife was weaving in the house, a shuttle dropped on the ground, and she called to THUN CHEY, 'CHEY! Pick the shuttle for me.' 'If I pick it for you, what will you give me?' asked THUN CHEY. 'I will give you pounded rice,' the official's wife replied. So, THUN CHEY picked the shuttle for her, and he waited for pounded rice from the official's wife, who offered him a basket of it. But THUN CHEY denied, 'I will not take this little amount of pounded rice.' 'CHEY! The pounded rice is a lot already,' she consoled him. But Thun Chey became even more furious, demanding more pounded rice.

សេដ្ឋីឃើញ **ឆនឡាយ** យំដូច្នេះ ក៏ដើរចូលមកមើលសួរថា “អាជ័យ! ហេតុអ្វី បានជាឯងយំ” ប្រពន្ធប្រាប់ប្តីថា “ខ្ញុំប្រើវាឱ្យរើសត្រល់ ខ្ញុំចាំនឹងឱ្យអំបុកទៅវា ឥឡូវខ្ញុំឱ្យអំបុកវាមួយកញ្ជើហើយ វានៅតែមិនព្រមយកទៀត”។ ពេលនោះសេដ្ឋី និយាយថា “ឯងមិនដឹងចិត្តអាជ័យទេហ្នឹងទុកឱ្យខ្ញុំវិញ”។ សេដ្ឋីចាក់អំបុកចូលចង្កេះកៀរ ឱ្យពេញ និងចាក់អំបុកពេញក្នុងកញ្ជើ ទើបហៅ **ឆនឡាយ** មកជិតសួរថា “អាជ័យ មកណេះ! អំបុកពីរហ្នឹងឯងយកមួយណា?” **ឆនឡាយ** ចង្អុលយកអំបុកក្នុងចង្កេះ ព្រោះមានអំបុកពេញហើយធំទៀតផង។ ពេលនោះ **ឆនឡាយ** ភ្ញាក់ផ្អើលយ៉ាងខ្លាំង នៅពេលដែលវាចាក់អំបុកដាក់ក្នុងបង្វេច វាក៏គិតក្នុងចិត្តថា “អញចាញ់បោកសេដ្ឋីនេះ ហើយ អញនឹងផ្លាញ់ប្រាជ្ញាគាត់ឱ្យបាន ទើបអញសុខចិត្ត”។

The official heard the argument and went in and asked, ‘CHEY! Why are you weeping?’ His wife said, ‘I asked him to pick the shuttle for me, promising to give him pounded rice. Now I give him the rice, but he refuses to accept it.’ Suddenly, the official said, ‘You don’t know CHEY’s heart! Let me deal with him.’ Then, the official poured pounded rice into a flatten basket, spreading it as big as can be seen. Also, he poured pounded rice into another bowl-shaped basket and called THUN CHEY to come. ‘CHEY, come here! Which basket will you choose, the bowl-shaped basket or the flatten one?’ he asked. CHEY pointed to the flatten basket which was full of pounded rice and it looks a lot. However, THUN CHEY was upset when he poured the pounded rice into his bag. ‘I am tricked by the official. I will outwit him to my heart’s content.’ Chey said to himself.

ឆន់ឈ័យ ដើរទៅដល់ផ្ទះ
និយាយជាមួយនឹងពុកម្តាយថា
“លោកពុក អ្នកម៉ែ ខ្ញុំចង់ទៅ
នៅបម្រើលោកសេដ្ឋី” ម្តាយ
ស្តាប់កូនហើយក៏និយាយនឹង
កូនថា “កូនមានម្តាយ ម្តាយ
មិនមានជំពាក់បំណុលសេដ្ឋី
នោះទេ ឱ្យម្តាយយកកូនទៅ
នៅជាខ្ញុំគេម្តេចនឹងកើតទៅ”

ឆន់ឈ័យ ប្រាប់ម្តាយថា “ខ្ញុំ
ទៅនៅគ្រាន់តែចង់ផ្លាញប្រាជ្ញា
គាត់តែប៉ុណ្ណោះទេណាម៉ែ!”
ម្តាយក៏ឱ្យកូនទៅនៅជាខ្ញុំសេដ្ឋី
ចាប់ពីថ្ងៃនោះឯង។ រាល់

ព្រឹកសេដ្ឋីប្រើ **ឆន់ឈ័យ** ឱ្យ

កាន់ចង់ស្លាដើរតាមក្រោយធ្វើដំណើរទៅរាជរោង។ **ឆន់ឈ័យ** ដើរក្រដល់ត្បិតសេដ្ឋី
ជិះសេះដើរមិនទាន់ឡើយ។ សេដ្ឋីស្រឡាថា “អាជ័យ! ឯងដើរដូចម្តេចបានជាមិនទាន់
អញអីចឹង?” **ឆន់ឈ័យ** ថា “ត្បិតខ្ញុំខ្លាចជ្រុះប្រអប់ស្លា” ទើបសេដ្ឋីថា “ឯងដើរឱ្យទាន់
អញមកមិនបាច់ខ្លាចជ្រុះទេ” **ឆន់ឈ័យ** ស្តាប់ហើយឆ្លើយថា បាទ។ លុះថ្ងៃក្រោយ
មកទៀត សេដ្ឋីឡើងជិះសេះដូចសព្វដង **ឆន់ឈ័យ** ក៏ធ្វើជាជ្រុះប្រអប់ស្លាអស់ពីចង់។
ពេលទៅដល់សាលា សេដ្ឋី ចុះពីលើខ្នងសេះឡើងទៅជួបជុំអស់នាហ្មឺនតូចធំ ហើយ
ហៅ **ឆន់ឈ័យ** យកប្រអប់ស្លាមកហូប។ **ឆន់ឈ័យ** យកចង់ស្លាជូនសេដ្ឋីហើយ
ក៏ថយមកអង្គុយនៅកន្លែងមួយដ៏សមគួរ។ សេដ្ឋីឃើញតែចង់ទទេក៏ខ្មាសគេមិនហ៊ាន
និយាយស្តី។ លុះដល់ពេលត្រលប់ទៅផ្ទះវិញ ហៅ **ឆន់ឈ័យ** មកជិតសួរថា “អាជ័យ!
ម៉េចក៏ធ្លាក់ប្រអប់ស្លាអស់អីចឹង” **ឆន់ឈ័យ** ជម្រាបថា “ខ្ញុំខ្លាចដើរមិនទាន់លោកតា
បានជាខ្ញុំមិនហ៊ានឈប់រើស ត្បិតលោកតាផ្តាំខ្ញុំថា ត្រូវតែរត់ឱ្យទាន់នោះអី”។ សេដ្ឋី
បង្គាប់ទៀតថា “លើកក្រោយបើមានអីជ្រុះត្រូវរើសកុំឱ្យសល់”។ លុះព្រឹកឡើង សេដ្ឋី
ជិះសេះទៅគាល់ស្តេចដូចធម្មតា។

៦ តនឡឺយ យួរចង់ស្នាដើរតាមក្រោយដោយយកចិត្តទុកដាក់។ រំពេចនោះ សេះ
ជុះអាចម៍នៅតាមផ្លូវ តនឡឺយ រើសអាចម៍សេះដាក់ចង់ស្នាមិនឱ្យសល់។ លុះទៅ
ដល់ទីជំនុំ សេដ្ឋីទាញចង់ស្នាពី តនឡឺយ ស្រាប់តែឃើញអាចម៍សេះពេញចង់ក៏ខ្មាស
អស់នាម៉ឺនពេញព្រះរាជរោង។

THUN CHEY walked home and told his parents, 'I want to serve as a servant at the official's residence.' His mother listened and told him, 'My dear son, I have not owed the official any money. So, how can I send you to be a servant like that?' 'I want to go to live there simply to outwit the official!' Chey told his mother. The mother allowed THUN CHEY to serve as a servant for the official from then on. Every morning the official asked THUN CHEY to hold a box of betel nut and follow him to the royal hall. THUN CHEY walked slowly, and THUN CHEY could not catch up with the official as the official was riding a horse. The official said, 'CHEY! Why can't you catch up with me?' 'Because I fear that I may drop the betel nut.' THUN CHEY replied. 'Next time, try to catch up with me and do not need to pick the betel nut up if it drops.' the official told THUN CHEY. THUN CHEY listened and followed the order of the official. On the next day, the official rode a horse and had THUN CHEY run after the horse. While running, betel nut was dropping out of the bag. Arriving at the royal hall, the official got off the horse and went to meet the royal mandarins of all levels. He then asked THUN CHEY to give him a box of betel nut for eating. THUN CHEY gave the box to the official and then he tried to find a suitable seat for his own. When the official saw the empty box, he was too embarrassed to speak out. After that, when they arrived back home, the official asked THUN CHEY to get in and asked, 'CHEY! Why did the betel nut drop from the bag?' 'I was afraid that I could not catch up with you. So, I did not stop to pick them up, and you had also told me not to care about picking up the nuts, but to catch up with you.' THUN Chey answered. Then, the official advised him, 'Next time, if something drops, you must pick them all up.' When the dawn broke, the official rode a horse to pay an audience to the King as usual, and THUN CHEY carried the bag of betel nut carefully. On the way, the horse defecated. THUN CHEY picked the horse dung and put them into the box of betel nut. When the official arrived at the meeting, he took the box of betel nut from THUN CHEY, and he saw the box filled with the horse dung. The official was so embarrassed in front of the royal mandarins at the meeting hall.

លុះទៅដល់ផ្ទះវិញ សេដ្ឋីប្រាប់ **ធនឫ័យ** ថា “អាជ័យ! ឯងមិនបាច់ដើរតាមអញ ទៀតទេ ឯងទៅចាំចំការវិញចុះ”។ នៅពេល **ធនឫ័យ** ចាំចំការ មានគោក្របីជា ច្រើនចូលស៊ីដំណាំ **ធនឫ័យ** មិនដេញសត្វទាំងអស់នោះទេ ធ្វើឱ្យដំណាំខ្ទេចខ្ទីគ្មាន សល់។ សេដ្ឋីឃើញដូច្នេះក៏ស្លុបន្ទោស **ធនឫ័យ** ថា “អាជ័យ! ឯងរវល់ធ្វើអីបានជា បណ្តោយ ឱ្យគោស៊ីដំណាំអស់យ៉ាងនេះ”។ **ធនឫ័យ** ថា “បានជាខ្ញុំមិនដេញវា ត្បិត លោកគាត្រាន់តែប្រើខ្ញុំឱ្យចាំចំការតែប៉ុណ្ណោះ”។

សេដ្ឋីថា “ឯងចាំចំការមិនបានទេ ឯងទៅ ឃ្វាលគោវិញ”។ **ធនឫ័យ** ថា “ខ្ញុំឃ្វាលគោក៏បាន ដែរ តែគោញីទាំងអស់នោះជាប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំ” រួច ហើយ **ធនឫ័យ** ក៏ចេញទៅឃ្វាលគោ។ នៅកន្លែង ឃ្វាលគោ មានគោឈ្មោលមកពាក់គោញី **ធនឫ័យ** បានចាប់គោឈ្មោលទាំងអស់នោះចងទុក។

ម្ចាស់គោឈ្មោលមកសុំយកទៅវិញ **ចន់ឈ័យ** ប្រាប់ថា “គោអ្នកឯងបានលួចប្រពន្ធខ្ញុំ បើចង់បានគោទៅវិញទាល់តែយកប្រាក់មកលោះ។ កាលបើម្ចាស់គោបានឮ **ចន់ឈ័យ** ថាដូច្នោះហើយ ក៏ទៅជម្រាបសេដ្ឋីអំពីរឿងនេះ។ សេដ្ឋីគិតថា “អញប្រើអាជ័យនេះនឹងកើតរឿងច្រើនទៀត” ក៏ហៅ **ចន់ឈ័យ** មកសួរថា “មើលអាជ័យ! ដូចម្តេចបានជាឯងទៅចាប់គោគេដូច្នោះ” **ចន់ឈ័យ** ថា “ខ្ញុំបានជម្រាបលោកតាហើយ ថាមេគោទាំងនេះជាប្រពន្ធខ្ញុំ ឥឡូវគោឈ្មោលទាំងអស់នេះចង់ប្រពន្ធខ្ញុំ ហេតុដូច្នេះបានជាខ្ញុំចាប់ទុកប្តឹងលោកតា”។ សេដ្ឋីស្តាប់ **ចន់ឈ័យ** និយាយដូច្នោះស្រដីថា “ឯងឱ្យគោទៅម្ចាស់គេវិញចុះ ហើយមិនបាច់ទៅឃ្វាលគោទៀតទេ អញឱ្យឯងធ្វើការក្នុងផ្ទះវិញ”។

When they were back home, the official told THUN CHEY, ‘CHEY! You don’t need to follow me to the royal hall any longer. But you must go to look after an orchard.’ When THUN CHEY was at the orchard, there were a number of cattle eating the crops, but THUN CHEY did not chase the cattle out. The crops were completely destroyed. The official learned that and scolded THUN CHEY, ‘CHEY! What were you doing while the cattle were eating the crops?’ ‘I did not drive them out because you had told me to only guard the field not the crops.’ THUN CHEY argued. The official said, ‘You are no longer allowed to guard the orchard any more, you must go to look after the cattle.’ THUN CHEY replied, ‘Yes, sir. But all the cows are considered as my wives.’ Then, THUN CHEY walked out to look after the cattle in a field. At the field, oxen came to mate the cows. THUN CHEY captured all the oxen. Then, the owners of the oxen came to take them back, but THUN CHEY said, ‘Your oxen intended to sleep with my wives. I will not give your oxen back unless you pay me a certain amount.’ The owners of the oxen were all annoyed and went to complain to the official. The official thought, ‘If I keep asking him to do things, he will spark more provocations.’ Then, he called THUN CHEY to come in and asked, ‘CHEY! Why did you capture their oxen?’ ‘I had informed you that the cows were all my wives. Their oxen wanted to mate my wives, so I captured them.’ THUN CHEY replied. The official listened to THUN CHEY and said, ‘You must give oxen back to the owners and don’t need to guard the cattle any more. You must work indoors instead.’

មានថ្ងៃមួយ សេដ្ឋីកំពុង
និយាយនឹងនាម៉ឺនមួយក្រុម ប្រពន្ធ
សេដ្ឋីក៏ប្រើ **ឆនព្យ័យ** ឱ្យទៅហៅ
ប្តីមកពិសាបាយ។ **ឆនព្យ័យ** ស្តាប់
ហើយក៏ដើរទៅហៅសេដ្ឋីខ្លាំងៗថា
“លោកតាៗមកពិសាបាយ”
សេដ្ឋីខ្មាសគេណាស់ តែមិន
ស្រដីអ្វីឱ្យគេដឹងឡើយ។
សេដ្ឋីចុះពីលើសាលាទៅដល់ផ្ទះ
ស្តីបន្ទោសឱ្យ **ឆនព្យ័យ** ថា “អាជ័យ!
ដូចម្តេចបានជាឯងស្រែកហៅ
អញខ្លាំងៗម្ល៉េះ? បើទៅឱ្យជិត
ចាំប្រាប់អញតិចៗទៅវាចី” **ឆនព្យ័យ**

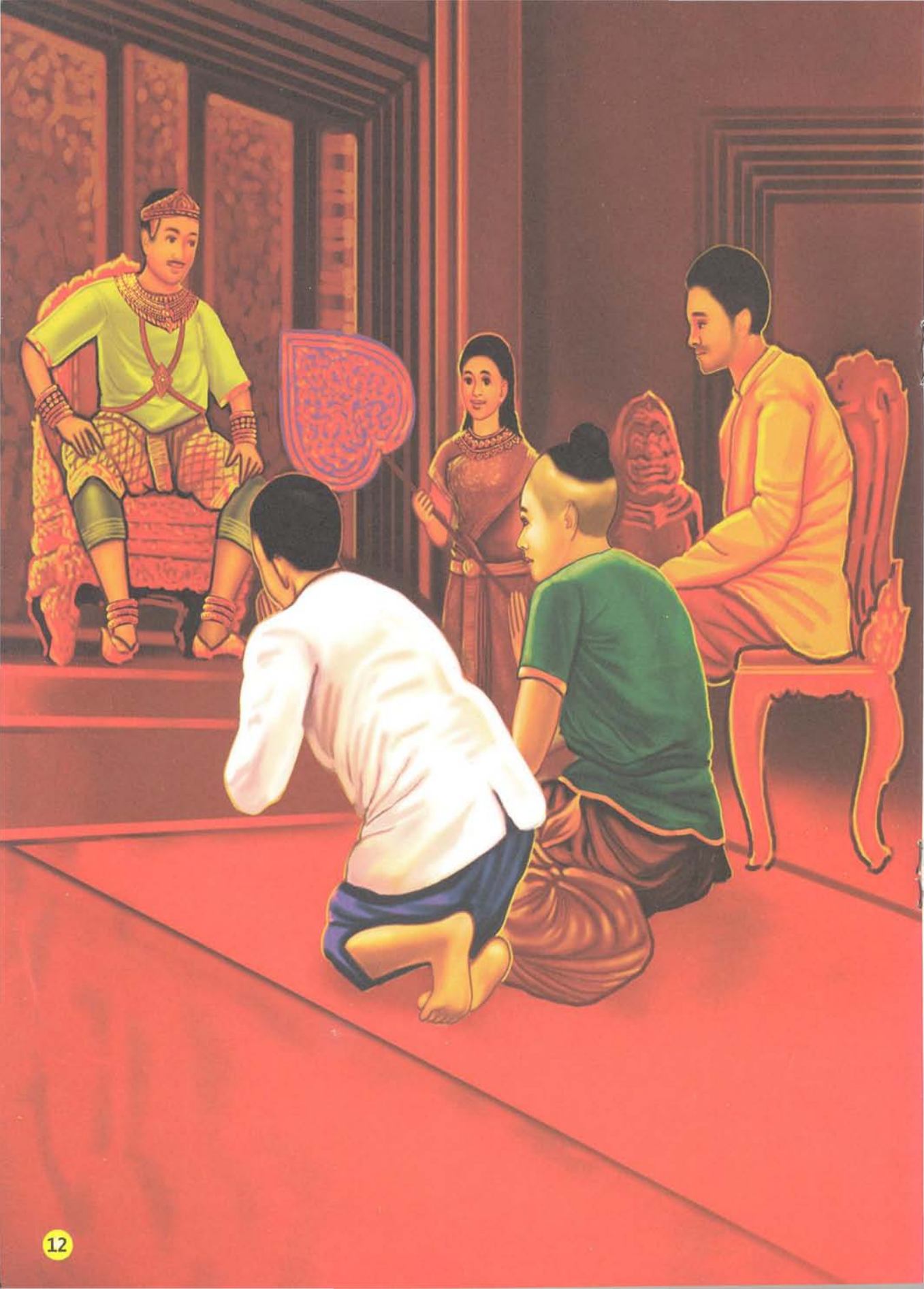
ឮហើយក៏ចងចាំទុក។ មានថ្ងៃមួយ សេដ្ឋីនៅ
ខាងក្រៅកំពុងបង្គាប់មនុស្សឱ្យធ្វើការ ភ្លើងក៏ឆេះផ្ទះ
សេដ្ឋី។ ប្រពន្ធក៏យកខ្លាំងពេកក៏ប្រើ **ឆនព្យ័យ** ឱ្យរត់ទៅ
ហៅប្តីជាប្រញាប់។ **ឆនព្យ័យ** រហ័សរត់ទៅជិតសេដ្ឋីស្រែកតិចៗ។ សេដ្ឋីឃើញ **ឆនព្យ័យ**
ធ្វើមាត់មួបៗក៏មានមន្ទិលក្នុងចិត្តហើយក៏សួរថា “អាជ័យ! ឯងថាម៉េច អញស្តាប់មិនឮ
ទេ”។ **ឆនព្យ័យ** ឱនខ្សឹបដាក់ត្រចៀកសេដ្ឋីថា “លោកតាភ្លើងឆេះផ្ទះហើយ”។ សេដ្ឋី
ស្តាប់ច្បាស់ហើយក៏ប្រើ **ឆនព្យ័យ** យករបស់ណាស្រាលៗដែលភ្លើងមិនទាន់ឆេះចេញ
ឆនព្យ័យ ម្នីម្នាវត់ទៅយកសំបុកមាន់ប្រមាណជាង៣០សំបុកយកទៅទុកមួយអន្លើ។
លុះភ្លើងរលត់អស់ សេដ្ឋីប្រមូលរបស់ដែលយកបានពីក្នុងភ្លើងហើយក្រឡេកឃើញ
ឆនព្យ័យ ក៏សួរថា “អាជ័យ! ឯងយកបានរបស់អ្វីខ្លះ” **ឆនព្យ័យ** បង្ហាញសំបុកមាន់ទាំង
អស់។ សេដ្ឋីថា “យីអើ! របស់ច្រើនម៉ាគគោក ម៉េចក៏ឯងមិនយក ទៅយកអីសំបុក
មាន់ទេវិញ” **ឆនព្យ័យ** ថា “ត្បិតលោកតាប្រើខ្ញុំឱ្យយកតែរបស់ស្រាលៗនោះអី”។

សេដ្ឋីថា “ឯងទៅហៅអ្នកណាដែលធ្វើឱ្យភ្លើងឆេះមកជួបអញ” ឆនឃ្ល័យ ដើរទៅលើកជើងក្រានមកជូនសេដ្ឋីហើយជម្រាបថា “ជើងក្រាននេះហើយជាអ្នកដើមភ្លើង” សេដ្ឋីស្តាប់ហើយពិចារណាថា “អញប្រើអាជ័យនេះមិនបានទេ បើប្រើវាតទៅទៀត ឃើញថា នឹងបាត់បង់ទ្រព្យសម្បត្តិច្រើនជាងនេះទៅទៀត បើដូច្នេះ មានតែនាំវាទៅថ្វាយព្រះរាជាឱ្យស្រលះពីខ្លួនទើបល្អ”។

One day, the official was talking to a group of the royal mandarins, THUN CHEY, who was asked by the official's wife to invite her husband to have lunch, walked to the official and shouted at the top of his voice, 'Master, please go and have lunch.' The official was so embarrassed that he could not say any words. He was very angry, and walked down from the hall to his residence and blamed THUN CHEY, 'CHEY! Why did you shout at me so loudly? Why didn't you whisper in my ears softly?' THUN CHEY listened and tried to remember the advice. One day, when the official was supervising his men at work, his house caught fire. His wife was so horrified and ordered THUN CHEY to tell her husband urgently. THUN CHEY rushed to the official and whispered softly in his ear. The official was listening to THUN CHEY's whispering, but he couldn't hear him well and kept asking, 'CHEY! What are you saying? I cannot hear you at all.' 'Master, a fire is engulfing the house.' THUN CHEY whispered again. When the official heard that, he told THUN CHEY to take light things which hadn't been damaged by the fire yet. THUN CHEY rushed to bring out more than 30 nests of hence and chicken and kept them at a place. When the fire was put off, the official collected all things taken and saved from the fire and when he saw THUN CHEY, he asked, 'CHEY! What things did you get?' THUN CHEY showed him all the nests of hence and chicken. The official exclaimed, 'There were a lot of things that should had been taken, why did you take such nests of hence and chicken?' THUN CHEY replied, 'Because you had told me to take care of all the light things.' 'Go and get what caused the fire to me.' The official commanded. THUN CHEY went to fetch the cooking stove to show it to the official and said, 'This-cooking stove is the cause of the fire, sir.' Then, the official thought, 'I cannot keep THUN CHEY as my servant anymore. If he continues to live with me, a lot more properties will be lost and destroyed. Therefore, I should bring him to serve His Majesty the King.'

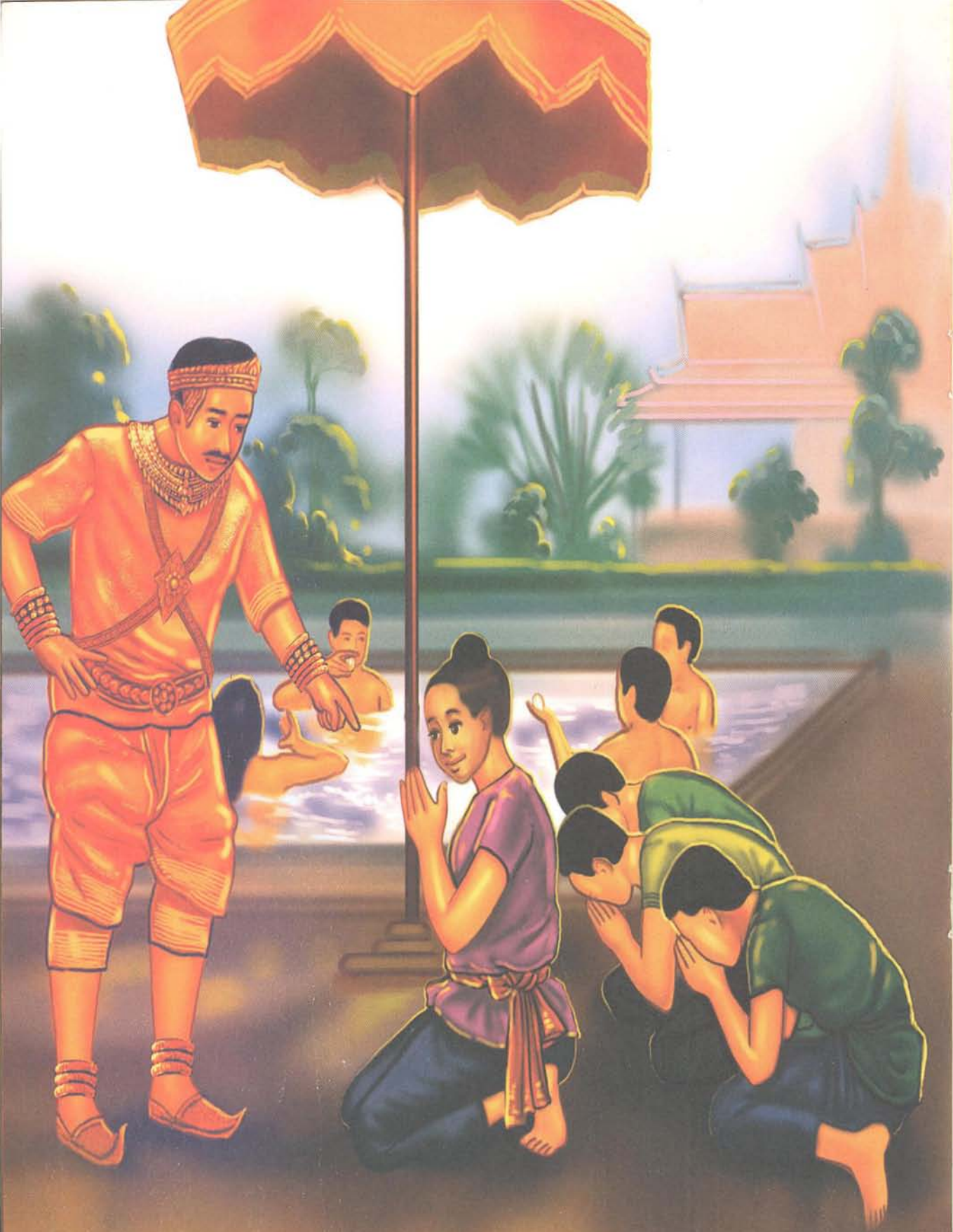

លុះព្រឹកឡើង សេដ្ឋីរៀបចំខ្លួនយក **ធនឫឺយ** ទៅគាល់ស្តេច។ សេដ្ឋីក្រាបបង្គំទូល
 ស្តេចថា “សូមទានប្រោស ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមានក្មេងម្នាក់មានប្រាជ្ញាណាស់ គេចេះកុហក
 ដេញប្រាជ្ញាមិនទាន់ឡើយ ឥឡូវនេះទូលបង្គំយកគេមកថ្វាយជាខ្ញុំល្អឆ្លើយព្រះបាទ”។
 មហាក្សត្រស្តាប់ហើយសួរ **ធនឫឺយ** ថា “មើលអាជ័យ! ឯងចេះកុហកមែនទេ”
ធនឫឺយ ថា “ចេះមែនក្រាបទូល”។ ស្តេចថា “ឥឡូវឯងកុហកយើងមកមើល”
ធនឫឺយ ថា “ក្បួនកុហកនៅក្នុងផ្ទះឯណោះក្រាបទូល”។ ទើបស្តេចត្រាស់ប្រើមហា
 តលិកម្នាក់ទៅយកក្បួនកុហកអំពីផ្ទះ **ធនឫឺយ**។ មហាតលិកទៅដល់ប្រាប់ម្តាយ
ធនឫឺយ ឱ្យយកក្បួនកុហកនោះចេញមក តែម្តាយ **ធនឫឺយ** ថាគ្មានទេ។ មហា
 តលិកត្រឡប់មកវិញ ទូលព្រះអង្គតាមដំណើរ ទើបស្តេចមានព្រះបន្ទូលសួរ **ធនឫឺយ**
 ថា “អាជ័យ! ឯងថាក្បួនកុហកនៅឯផ្ទះ ឥឡូវនេះម្តាយឯងថាគ្មានទេ” ទើប **ធនឫឺយ**
 ថា “នេះហើយហៅថាកុហក សូមទ្រង់ជ្រាប”។ ស្តេចទាល់តិរិះក៏នៅស្ងៀម ហើយ
 ព្រមទទួល **ធនឫឺយ** អោយរស់នៅក្នុងរាជវាំង។

When the dawn broke, the official brought THUN CHEY to the King. The official
 told the King, ‘Your Majesty, I have a cunning boy who is very skillful in lying and
 cannot be outwitted. I now bring him over to be your servant.’ The King listened
 and asked THUN CHEY, ‘CHEY! You are good at telling lies, aren’t you?’ THUN
 CHEY responded, ‘Yes, I am.’ ‘Now, lie to me!’ The King commanded. THUN
 CHEY said, ‘The doctrine of telling lies of mine is kept at home.’ Then, the King
 ordered his servant to bring the doctrine of lies from THUN CHEY’s house. The
 royal servant arrived and told CHEY’s mother to give him doctrine. But his
 mother denied having it. The royal servant returned and told the King what
 happened. The King asked THUN CHEY, ‘CHEY! You had told me that you had
 the doctrine of lies at home, but your mother denied having it.’ THUN CHEY
 replied, ‘This is a so-called telling a lie.’ The King was baffled, staying calm and
 accepted THUN CHEY as his servant.

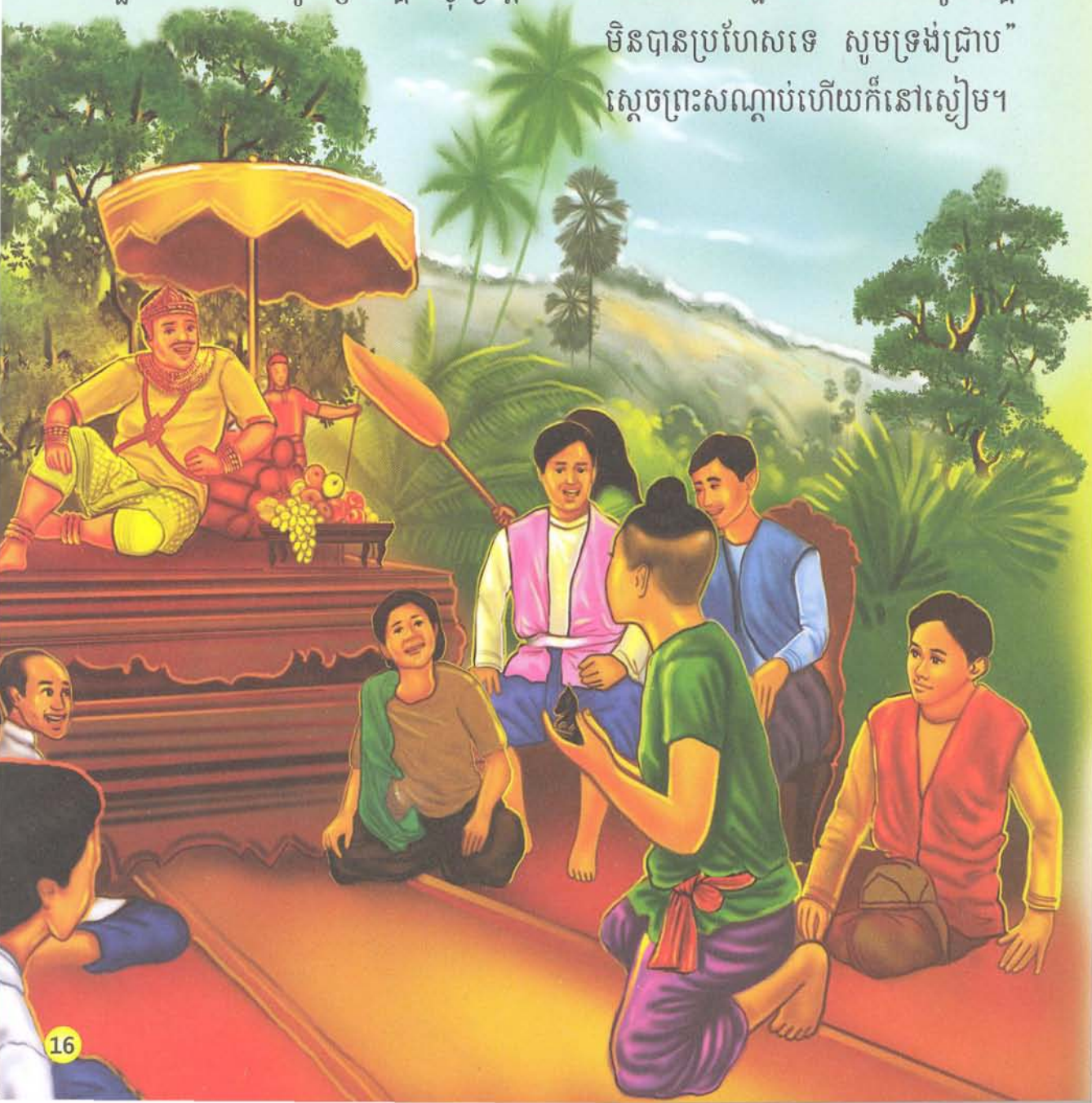

ស្តេចគិតថា “អញនឹងល្បងប្រាជ្ញាអាជ័យលមើល” ហើយស្តេច
យាងទៅកំពង់ទឹក ហៅអស់នាម៉ឺនតូចធំលាក់ពងមាន់ម្នាក់មួយចុះ
ទៅក្នុងទឹកជាមួយ **ចតុញ្ញយ**។ លុះពួកគេងើបឡើងស្រែកថា “តុក្កតត
ពងមួយ...” ហើយយកពងមាន់មកថ្វាយស្តេចគ្រប់ៗគ្នា។ ឯ **ចតុញ្ញយ**
នៅក្រោយគេរកពងមាន់មិនបាន ងើបឡើងស្រែកថា “កីធីគលគក”។
ស្តេចមានព្រះបន្ទូលសួរថា “អាជ័យ! ឯណាពងមាន់” **ចតុញ្ញយ** ទូល
ថា “ត្បិតទូលបង្គំនេះជាមាន់ឈ្មោលជាន់មាន់ញីទាំងអស់នេះទើប
មានពង ក្រាបទូល” ស្តេចព្រះសណ្តាប់ហើយក៏កោតប្រាជ្ញា **ចតុញ្ញយ**
ណាស់ ហើយសួរ **ចតុញ្ញយ** ថា “អាជ័យ! ឯងមានអាយុប៉ុន្មានឆ្នាំ
ហើយ”។ **ចតុញ្ញយ** ក្រាបទូលថា “ទូលបង្គំមានអាយុ១១ឆ្នាំហើយ។

The King then thought, ‘I will try outwitting CHEY.’ Then he went to a quay, calling the royal mandarins to stash an egg each and dipped into water with THUN CHEY. When they emerged, they made sound a hence usually makes and said, ‘I hatched one egg’ and they brought the eggs to the King. As for THUN CHEY, he was the last and couldn’t hatch even an egg. So, he emerged and made sound a cock usually makes and said, ‘I am a cock’ The King asked, ‘CHEY! Where is the egg?’ THUN CHEY replied, ‘Because I am a cock and I sleep with those hence, that’s why they hatched those eggs.’ The King listened to him and praised THUN CHEY’s wit and asked THUN CHEY, ‘CHEY! How old are you?’ THUN CHEY replied, ‘I am 11 years old.’

ថ្ងៃមួយស្តេចយាងទៅប្រពាតព្រៃហើយបង្គាប់ **ឆន្ទ័យ** ថា “អាជ័យ! អញឱ្យឯង
 ជិះដំរីដែលដាក់ក្រយាស្វាយ បើជិះមិនទាន់អញទេឯងនឹងមានទោស។ ឯដំរីនោះ
 ទៀតសោតចាស់ដើរមិនទាន់គេឡើយ **ឆន្ទ័យ** ធ្វើក្ដោងហើយយកថ្នោលដោលផង
 ព្រះមហាក្សត្រទៅដល់ព្រះពន្លារក **ឆន្ទ័យ** មិនឃើញ ទ្រង់មានព្រះភិរិយលំឃើញ
 ថា អាជ័យនេះមុខជាខុសមិនខាន។ បន្តិចក្រោយមកទើប **ឆន្ទ័យ** មកដល់ មហាក្សត្រ
 សួរ **ឆន្ទ័យ** ថា “ឯងជិះដំរីដូចម្តេចបានជាមិនទាន់អញអីចឹង” **ឆន្ទ័យ** ទូលថា
 “ត្បិតដំរីមិនដើរ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំធ្វើក្ដោងបើក ហើយយកថ្នោលដោលផង ទូលបង្គំ
 មិនបានប្រហែសទេ សូមទ្រង់ជ្រាប”
 ស្តេចព្រះសណ្ដាប់ហើយក៏នៅស្ងៀម។

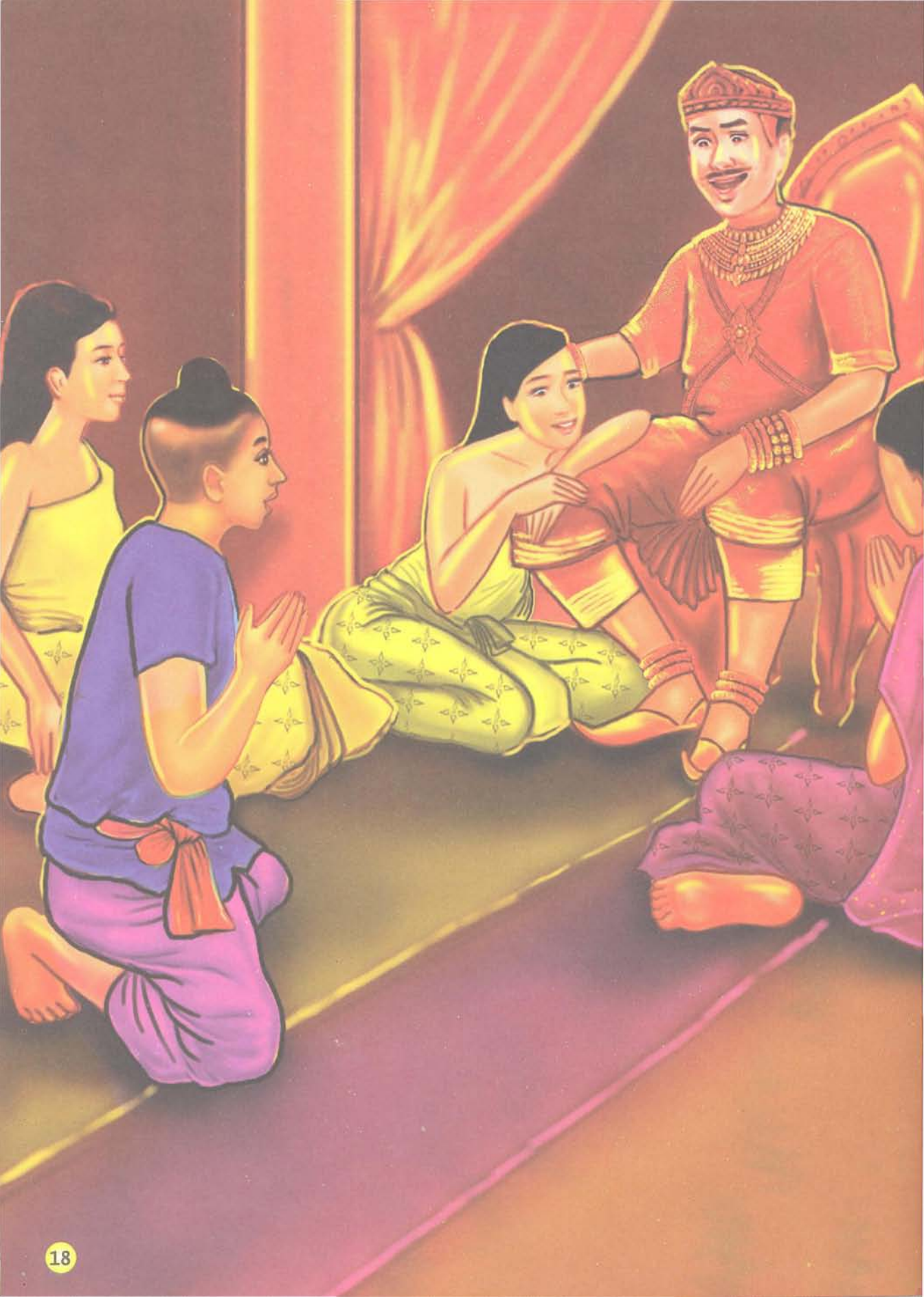

ស្តេចគិតក្នុងព្រះទ័យថា “អាជ័យនេះមានប្រាជ្ញាណាស់ តើគិតធ្វើដូចម្តេចដើម្បី
ផ្ដាញ់ប្រាជ្ញាវាបាន” ស្តេចបញ្ជាអស់នាម៉ឺនសព្វមុខមន្ត្រីឱ្យរកសេះម្នាក់មួយហែព្រះអង្គ
ទៅប្រពាធព្រៃ បើអ្នកណាគ្មានសេះជិះនឹងមានទោស។ មហាក្សត្របង្គាប់ **ធួនឃ្លីយ**
ថា “អាជ័យ! ឯងហែអញទៅប្រពាធព្រៃហើយរកសេះជិះផង”។ **ធួនឃ្លីយ** រត់ទៅខ្ចី
សេះគេ គ្មាននរណាម្នាក់ហ៊ានឱ្យសេះខ្ចីឡើយ។ **ធួនឃ្លីយ** ទាល់តិះក៏ទៅយកសេះ
កូនអ្នកភ្ជាប់នឹងដៃ ហែស្តេចទៅនឹងគេដែរ។ ព្រះមហាក្សត្រទៅដល់ព្រះពន្លាទតឃើញ
ធួនឃ្លីយ រត់ខ្ចាញ់ក៏សួរថា “អាជ័យ! អញឱ្យឯងជិះសេះមក ឥឡូវសេះឯងនៅឯ
ណា?” **ធួនឃ្លីយ** បង្ហាញកូនសេះអ្នកទូលព្រះអង្គថា “សេះនេះហើយដែលទូលបង្គំ
ជិះមក” ស្តេចទាល់តិះក៏នៅស្ងៀមមិនយកទោសអ្វីឡើយ។

One day, the King went out walking in the woods and commanded THUN CHEY,
‘CHEY! You will ride an elephant with food supplies, and if you cannot catch up
with me, you will be punished!’ However, the elephant was too old to walk, so
THUN CHEY invented a sail and used a gaff to pole. The King arrived at the royal
tent and did not see THUN CHEY, so he thought that he would have an excuse to
punish THUN CHEY. Moments later, THUN CHEY showed up, then the King
asked, ‘Why are you so late?’ THUN CHEY said, ‘Because the elephant was too
old and walked too slow. I even made a sail and used a gaff to pole it as Your
Majesty can see.’ The King listened and did not say anything. The King thought,
‘CHEY is very intelligent. What should I do to outwit him?’ The King commanded
the royal mandarins to find a horse each to escort him to the forest. If anyone does
not have a horse, they will be punished. The King told THUN CHEY, ‘CHEY! You
must accompany me to the forest. But you have to search for a horse for yourself.’
THUN CHEY tried to borrow a horse from other people. But no one dared to lend
him a horse. THUN CHEY was so baffled that he decided to take a wooden horse
used in chess game, holding it tightly to accompany the King. The King arrived at
the royal tent, he asked THUN CHEY, ‘CHEY! I command you to ride a horse, so
where is the horse?’ THUN CHEY showed the King the chess horse and told him,
‘This is a horse I ride.’ The King was baffled, staying calm and did not punish
THUN CHEY.

នៅថ្ងៃបន្ទាប់ ស្តេចបញ្ជាឱ្យ **ធួនឈ័យ** បោសសំអាតនៅក្រោម ដំណាក់។ **ធួនឈ័យ** ក៏រៀបចំខ្លួនចូលទៅបោសសំអាតនៅទីនោះ អស់អ្នកម្នាងឃើញ **ធួនឈ័យ** នៅពីក្រោមក៏នាំគ្នាដើរទន្រ្ទាំជើងលើ ក្បាល **ធួនឈ័យ**។ គិតថា “អស់អ្នកម្នាងនេះចូលចិត្តដើរទន្រ្ទាំលើ ក្បាលអញណាស់ បើដូច្នេះអញធ្វើយ៉ាងណាកុំឱ្យស្តេចប្រើអញមក បោសទីនេះទៀត”។ បន្ទាប់មក **ធួនឈ័យ** ក៏ស្រែកជេរខ្លាំងៗថា “មេចោរដកទង បានស៊ីក៏ដោយសារគូទ មិនបានស៊ីក៏ដោយសារ គូទ” អ្នកម្នាងទាំងអស់ខឹងណាស់ក៏បបួលគ្នាទៅទូលពិតស្តេច។ ស្តេច ក្រែវក្រោធជាខ្លាំងហើយបន្ទោស **ធួនឈ័យ** ថា “អាជ័យ! ហេតុអ្វី បានជាឯងជេរបញ្ឆោតអស់ប្រពន្ធអញ”។ **ធួនឈ័យ** ថា “ទូលព្រះបង្គំ ជាខ្ញុំមិនបានជេរបញ្ឆោតអស់អ្នកម្នាងនោះទេ កាលដែលទូលបង្គំ ចូលទៅបោសសំអាត មានសំបុកពីងពាងជាច្រើនជាប់ក្បាលទូលបង្គំ ទើបទូលបង្គំជេរពីងពាងយ៉ាងនេះ សូមទ្រង់ជ្រាប”។ តាំងពីថ្ងៃ នោះមក មហាក្សត្រមិនដែលប្រើ **ធួនឈ័យ** ឱ្យទៅបោសក្រោម ដំណាក់ទៀតឡើយ។

Next day, the King commanded THUN CHEY to clean the mess under the royal court. When THUN CHEY was preparing to clean, a group of ladies-in-waiting saw THUN CHEY and they started to trample above the head of THUN CHEY. ‘These ladies-in-waiting like to walk over my heads, so I have to do something so that the King will not command me to clean here.’ Then, THUN CHEY shouted with offensive language, ‘Bitches! You live and eat upon your ass!’ Those ladies-in-waiting were very furious and made a complaint to the King. The King was very aggravated, and berated THUN CHEY, ‘CHEY! Why did you insult my wives?’ THUN CHEY said, ‘I did not reprimand those ladies-in-waiting. When I was cleaning mess, there were a lot of webs of spiders on my head; so, I insulted those spiders.’ From then on, the King had never commanded THUN CHEY to clean under the court any more.

ព្រះអង្គមានព្រះភិរិយលំឃើញថា “អញដេញប្រាជ្ញាអាជ្ញាមិនទាន់ សោះ បើដូច្នោះ អញនឹងលេងជល់មាន់ម្តង” ហើយហាមប្រាមមនុស្សទាំងអស់ មិនឱ្យអាជ្ញាមិនមាន់ឬលក់មាន់ឱ្យឡើយ។ លុះព្រឹកឡើង ស្តេចយក មាន់មកជល់នៅមុខព្រះលាន ហើយមានបន្ទូលនឹង **ធនឡាយ** ថា “អាជ្ញា! ឯងទៅរកមាន់មកជល់នឹងមាន់អញឥឡូវនេះ”។ **ធនឡាយ** រកមាន់មិនបាន គិតថា “ព្រះមហាក្សត្រចង់ផ្តាញ់ប្រាជ្ញាអញទៀតហើយ” ទើប **ធនឡាយ** ចាប់កូនមាន់មកជល់នឹងមាន់ស្តេច។ លុះមកដល់ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលថា “អាជ្ញា! ឆាប់យកមាន់ឯងចេញមក” **ធនឡាយ** លឺបន្ទូលត្បែងដូច្នោះ ក៏ចាប់កូនមាន់ដែលគ្របនឹងក្រណាត់សមកជល់នឹងមាន់ព្រះរាជា។ ឯកូន មាន់ឃើញមាន់ធំនោះស្មានថាជាមេរបស់វា ក៏រត់ទៅសសុលក្រោមពោះ មាន់ជល់។ ចំណែកមាន់ព្រះរាជារសើបខ្លាំងពេកក៏រត់ចេញយ៉ាងលឿន។ **ធនឡាយ** ទះដៃស្រែកថា “ឈ្នះហើយៗ” ព្រះមហាក្សត្រទតឃើញដូច្នោះ ក៏អៀនព្រះទ័យពន់ពេកហើយប្រកាសមិនឱ្យ **ធនឡាយ** ចូលក្នុងរាជវាំង រយៈពេល១០ឆ្នាំ។ ឯ **ធនឡាយ** ស្តាប់ហើយក៏ទៅនៅឯផ្ទះរបស់ខ្លួនវិញ។

The King thought, ‘I really cannot outwit CHEY; but I will play a cock fighting with him and I’ll tell all the people not to lend and sell cocks to CHEY.’ The next morning, the King started the cock fighting in front of the Royal Square and said to THUN CHEY, ‘CHEY! Go and find cock to fight with mine.’ THUN CHEY couldn’t find even a cock and thought, ‘The King wants to outwit me again. So, I will bring a baby chicken to fight with the King’s cock.’ When THUN CHEY arrived, the King asked, ‘CHEY! Take out your cock.’ At the King’s command, THUN CHEY took out his chick to fight against the King’s cock. But the chick was feeling nervous and thought that the big cock was its mother; so it ran to hide under the chest of the cock. The cock felt ticklish, so it ran away quickly from the ranch. THUN CHEY applauded, ‘Well done! Win! Win.’ The King saw that and felt so embarrassed that he ordered THUN CHEY to be banned from entering the Royal Palace for 10 years. Then, THUN CHEY returned to his home.

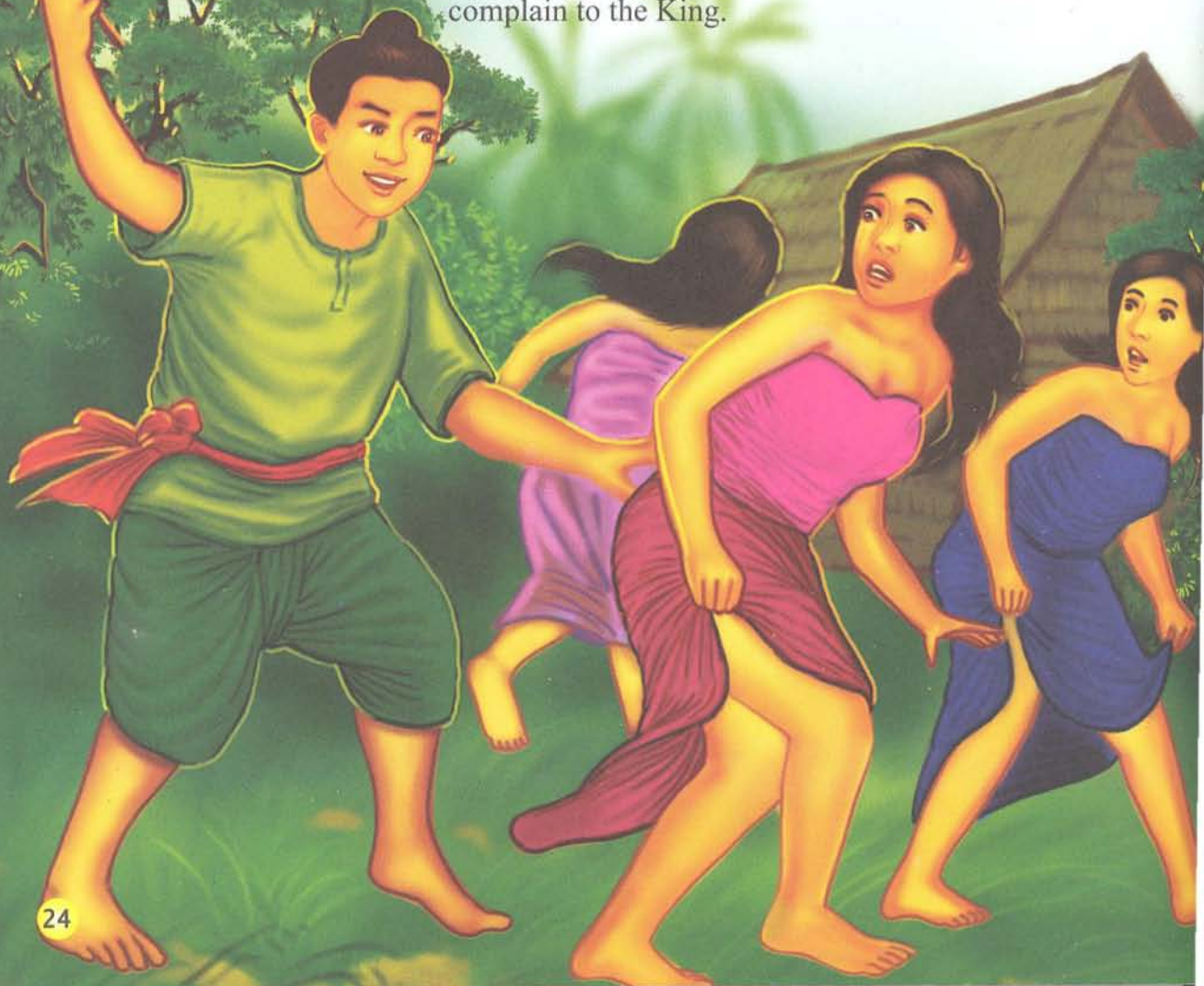
បួនថ្ងៃក្រោយមក ស្តេចនិមន្តលោកគ្រួសស្រ្តាជចូលទៅទេសនាក្នុងព្រះរាជវាំង។
ធនឫយ ដឹងដូច្នេះហើយ ក៏ទៅអង្គុយក្នុងសាលាជួបអស់នាម៉ឺនតូចជំនិយាយយ៉ាង
ព្រងើយថា “ថ្ងៃនេះស្តេចនឹងហៅខ្ញុំចូលវាំងហើយ ឯនាម៉ឺនឮ **ធនឫយ** ថាដូច្នេះ
ក៏សើចទាំងអស់គ្នា។ បន្ទាប់មកលោកគ្រួសស្រ្តាជក៏និមន្តមកដល់ **ធនឫយ** ស្រដីថា
“មើលសក់ក្បាលខ្ញុំដូចសក់ក្លោក មើលទៅមុខលោកគ្រាន់ជាងគូទខ្ញុំ”។ លោកគ្រួ
សស្រ្តាជស្តាប់ហើយខ្វាល់នឹង **ធនឫយ** ណាស់ក៏ទៅទូលព្រះមហាក្សត្រអំពីរឿងនេះ។
ស្តេចត្រាស់ប្រើមហាតលិកម្នាក់ឱ្យទៅហៅ **ធនឫយ** ចូលគាល់។ **ធនឫយ** មកដល់
ក្រាបបង្គំដោយស្ងៀមស្ងាត់។ ឯព្រះមហាក្សត្រមានបន្ទូលសួរថា “អាជ័យ!
ហេតុអ្វីបានជាឯងដៀលព្រះសង្ឃ?” **ធនឫយ** ថា “ទូលព្រះបង្គំថាមែន តែមិនមែន
ដៀលភ្លេចលោកទេ ពាក្យនេះជាឧបមាឱ្យខ្លួនទូលព្រះបង្គំទេតើ ត្បិតព្រះអង្គបានចូល
វាំង ឯទូលបង្គំមិនបានចូលវាំង ទើបស្រដីដូច្នេះ”។ ព្រះមហាក្សត្រស្តាប់ហើយ ទើប
មានព្រះបន្ទូលនឹងព្រះសង្ឃថា “សូមព្រះតេជគុណកុំខ្វាល់នឹងអាជ័យអី វាឧបមា
ឱ្យខ្លួនវាទេតើ”។

Four days later, the King invited a monk chief to preach at the Royal Palace. THUN
CHEY heard the news, so he came to sit in the hall to meet the royal mandarins,
saying, ‘The King will invite me to go the Royal Palace.’ When all the royal
mandarins heard that, they laughed at him. Immediately after the monk chief
arrived, THUN CHEY said, ‘My hair is as nice as peacocks,’ but your face is only
better than my ass.’ The monk chief listened and got very angry with THUN CHEY,
so he went to complain to the King about what had happened. The King ordered
a royal servant to send THUN CHEY in. THUN CHEY arrived, paying tribute to
the King quietly. And the King asked, ‘CHEY! Why did you insult the senior monk
chief? THUN CHEY replied, ‘I really said so, but I didn’t mean to insult him. I
only told him because he was permitted to enter the Royal Palace, but I was not.
That’s why I said that. After listening, the King said to the monk chief, ‘Please, be
not be angry with CHEY, he only said to himself.’

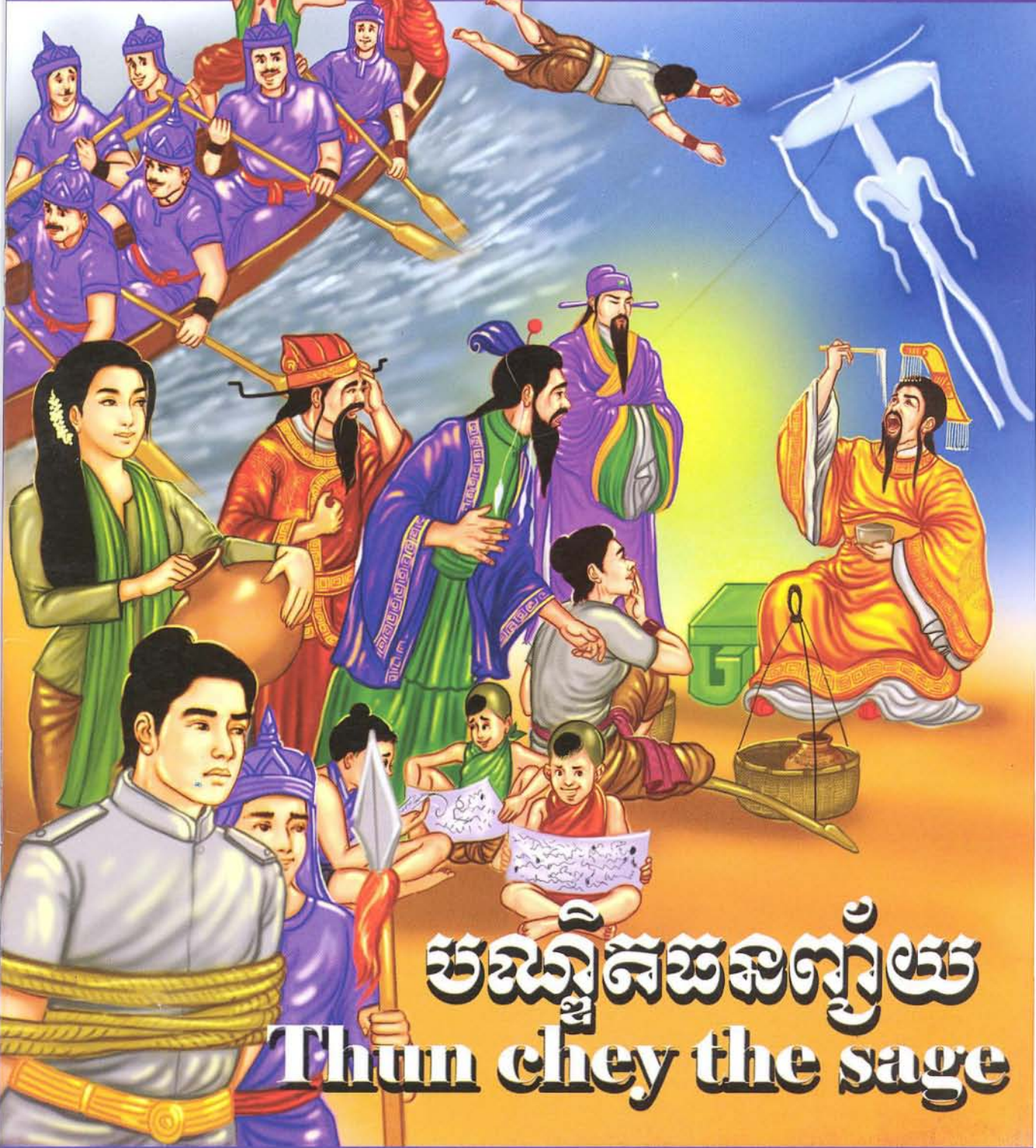

ក្រោយមក ស្តេចបញ្ជាអស់ស្រីៗក្នុងរាជវាំងទៅជុះអាចម៍ដាក់ផ្ទះ **ធួនឃ្លីយ**។ អស់ស្រីៗទៅដល់ប្រាប់ **ធួនឃ្លីយ** ថា “ត្បិតព្រះរាជាប្រើពួកយើងឱ្យមកជុះអាចម៍ដាក់ផ្ទះឯង” **ធួនឃ្លីយ** ថា “បើស្តេចមានបន្ទូលដូច្នេះហើយ ខ្ញុំមិនហ៊ានឃាត់ពួកនាងទេ ចង់ជុះក៏ជុះចុះ តែកុំនោមឱ្យសោះ បើនោមផងទុកជាល្មើសនឹងព្រះបន្ទូលហើយ”។ **ធួនឃ្លីយ** ដើរមើលឃើញស្រីណានោមហើយ ក៏វាយស្រីនោះមិនញញើតដែរ។ ពួកស្រីៗខឹងណាស់ ក៏ទៅទូលស្តេចតាមដំណើរ។ **ទេវមាណស**

Then, the King commanded all ladies-in-waiting in the Royal Palace to defecate at THUN CHEY's house. Those women arrived and informed THUN CHEY, 'The King told us to defecate at your house.' THUN CHEY responded, 'As it is his command, I don't dare to prevent all of you from doing so. You can defecate, but you must not urinate at the same time, otherwise all of you will violate the order.' THUN CHEY walked over and saw the women not only defecating but also urinating, so he hit them. The women were so furious that they went to complain to the King.

ថង់ឆ្មៃតាជនក្ស័យ
Thun chey the sage

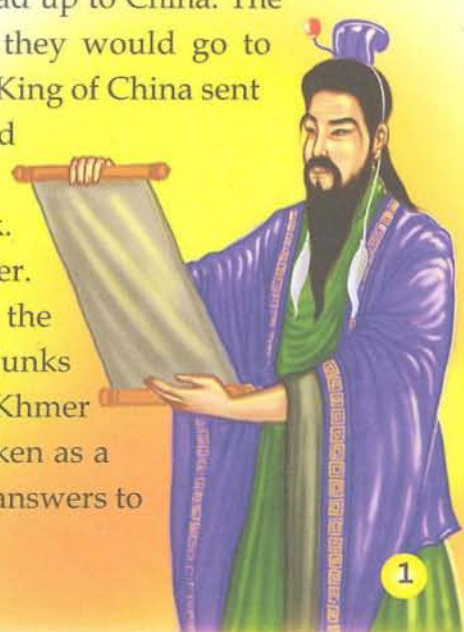
សៀវភៅជាប្លង់នៃចំណេះដឹង

Books are the source of knowledge

ព្រះមហាក្សត្របញ្ជាទាហានឱ្យទៅចាប់ **តនឃ្លីយ** មកមានព្រះបន្ទូលសួរថា “នែ អាជ័យ ! ដូចម្តេចបានជាឯងដេញវាយអស់សាវឡឹកអញ?” ។ **តនឃ្លីយ** ថា “ក្រាបទូល ព្រះអង្គ បានជាទូលព្រះបង្គំវាយស្រីអស់ទាំងនោះ ព្រោះពួកនាងល្មើសនឹងព្រះបន្ទូល” “ល្មើសនឹងស្តីខ្លះទៅ” (ស្តេចសួរបញ្ជាក់) ។ **តនឃ្លីយ** ថា “ត្បិតព្រះអង្គបង្គាប់ឱ្យនាងទៅជុះ អាចម៍ដាក់ផ្ទះទូលបង្គំ តែពួកនាងមិនត្រឹមតែជុះប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងនោមទៀតផង ។ ហេតុដូច្នេះហើយទើបទូលបង្គំវាយយ៉ាងនេះ សូមទ្រង់ជ្រាប” ។ ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ សណ្តាប់ហើយក៏នៅស្ងៀមមិនបានដាក់ទោសអ្វីដល់ **តនឃ្លីយ** ឡើយ ។ ក្រោយមក ភាពល្បីល្បាញរបស់ **តនឃ្លីយ** ក៏ឮទៅដល់ស្រុកចិន ។ ស្តេចស្រុកចិនជំនុំអស់នាហ្មឺនថា នឹង ទៅធ្វើចំណោទនៅស្រុកខ្មែរដើម្បីផ្ទាញប្រាជ្ញា **តនឃ្លីយ** ។ ស្តេចក្រុងចិនក៏ថ្លែង ព្រះរាជសារមកថ្វាយស្តេចស្រុកខ្មែរ ក្នុងសារនោះបញ្ជាក់ថា ស្តេចស្រុកចិននាំផ្លែ ឌីឡឹកប៊ី និងសំពៅ៥០០ ក្នុងសំពៅនីមួយៗមានមនុស្សចំនួន៥០០នាក់នាំមកធ្វើចំណោទ នឹងអ្នកប្រាជ្ញស្រុកខ្មែរ បើអ្នកប្រាជ្ញស្រុកខ្មែរឆ្លើយត្រូវ យើងប្រគល់សំពៅ៥០០ និង មនុស្សទាំងអស់ ។ បើឆ្លើយមិនត្រូវទេ យើងនឹងយកស្រុកខ្មែរជាចំណុះ” ។

The King ordered the soldiers to arrest and bring THUN CHEY to him and then he asked, 'Hey! Chey! Why did you hit my servants?' THUN CHEY answered, 'Your Majesty, because they disobeyed your order.' 'What did they do?' the King confirmed. 'Your Majesty, you ordered them to defecate at my house; however, they not only defecated, but also urinated; so, I hit them,' answered CHEY. Hearing that, the King kept quiet and didn't punish THUN CHEY. Later, the fame of THUN CHEY was known and widespread up to China. The King of China consulted his mandarins and that they would go to challenge THUN CHEY in Khmer Empire. Then, the King of China sent a letter to the King of Khmer Empire. The letter stated that the King of China would send three watermelons and 500 junks with 500 crew members on each junk. They would have riddle for Khmer scholars to answer. If Khmer scholars could find the right answers to the riddle, the King of China would provide the 500 junks together with all crew members on board to the Khmer Empire. In contrast, the Khmer Empire would be taken as a colony of China if the Khmer sage could not find the answers to the riddle.

ព្រះរាជាជ្រាបហើយក៏ប្រាប់ **ធនឫស្សី** តាមដំណើររឿង ។ **ធនឫស្សី** ទូលព្រះអង្គថា “សូមព្រះអង្គកុំព្រួយព្រះទ័យអី ធានាលើទូលបង្គំចុះ” ប៉ុន្តែក្នុងចិត្ត **ធនឫស្សី** ភ័យណាស់ដែលអ្នកថាខ្លួនឯងជាអ្នកប្រាជ្ញ ។ **ធនឫស្សី** រិះរកគ្រប់មធ្យោបាយដែលត្រូវធ្វើ។ ប៉ុន្តែ **ធនឫស្សី** គិតអ្វីមិនយល់ទាល់តែសោះ ក៏និយាយតែម្នាក់ឯងថា “ស្តែកនេះព្រះរាជាឱ្យអញដោះប្រស្នានឹងអ្នកប្រាជ្ញចិន បើឆ្លើយមិនត្រូវទេ ទ្រង់នឹងសម្លាប់អញចោលមិនខាន ។ បើដូច្នេះអញគង់តែស្លាប់ដដែល អញមុជទឹកឱ្យស្លាប់ទៅប្រសើរជាង” ។ ដល់វេលាយប់ **ធនឫស្សី** មុជទឹកយ៉ាងជ្រៅហើយអណ្តែតខ្លួនឡើងរសាត់ឆ្ងាយទៅៗរហូតដល់សំពៅចិន ។ **ធនឫស្សី** ស្តាប់ឮពួកចិននិយាយគ្នាថា “បើយើងធ្វើប្រស្នាផ្ទៃឱឡើងនេះហើយ តើយើងមានប្រស្នាអ្វីទៀត ត្បិតផ្ទៃឱឡើងមានតែបី ផ្ទៃ១មានគ្រាប់១ ផ្ទៃ១ទៀតមានគ្រាប់២ ៦ផ្ទៃមួយទៀតមានគ្រាប់តែបីប៉ុណ្ណោះ” ។ អ្នកប្រាជ្ញម្នាក់និយាយថា “ពេលយើងធ្វើប្រស្នានេះចប់ យើងនឹងដាក់ប្រស្នាមួយទៀត គឺយកសាច់ជ្រូកមួយនាលិឱ្យស្តេចខ្មែរសោយឱ្យបានពីរឆ្នាំ មិនឱ្យប្រឡាក់អំបិល មិនឱ្យធ្វើងៀត ៦សាច់ក៏មិនឱ្យខូច” ។ នាម៉ឺនម្នាក់សួរថា “ធ្វើដូចម្តេចនឹងបានពីរឆ្នាំទៅ” ។ អ្នកប្រាជ្ញចិនបញ្ជាក់ទៀតថា “គឺនៅថ្ងៃចុងឆ្នាំ និងថ្ងៃដើមឆ្នាំ យើងយកសាច់ជ្រូកមកធ្វើម្ហូបតែពីរបីថ្ងៃក៏រាប់ថាពីរឆ្នាំដែរ ត្បិតឆ្នាំចាស់១ថ្ងៃ ដើមឆ្នាំថ្មី១ថ្ងៃ” ។ ពួកនាហ្មឺនឮដូច្នេះក៏ត្រេកអរណាស់ ថាស្រុកខ្មែរប្រាកដជាធ្លាក់ក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់ខ្លួនមិនខានឡើយ។ **ធនឫស្សី** ឮសព្ទគ្រប់អស់ហើយក៏ត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញដោយចិត្តត្រេកអរ។

Having read the letter, the King of the Khmer Empire told THUN CHEY what it was all about. Then THUN CHEY replied, ‘Your Majesty, don’t worry about that. Leave it all to me.’ But THUN CHEY was very worried, being the sage of the country. THUN CHEY was thinking of ways to work this out, but he could not get any idea. He murmured to himself, ‘The King assigned me as the Khmer scholar to meet the Chinese scholars to solve the riddle. If I cannot solve the riddle, the King will take my life. There is no doubt that I would not be able to answer the riddle, and it is obvious that the King would kill me afterwards. So, it is better to drown myself to death.’ When the night time came, THUN CHEY dived deeply and floated his body up on the water surface and drifted on and on until he reached the Chinese junks.

At that time, THUN CHEY overheard the Chinese scholars on the junk talking to one another, 'What should we do next after we have done the watermelon riddle? We have only three watermelons altogether, and here is only one seed in the first watermelon, two seeds in another watermelon, and three seeds in the third one.' One Chinese man said, 'We will have one more riddle to ask after they have solved the watermelon riddle; that is one Niel (about 600 kg) of pork for the King of Khmer Empire to eat for 2 years without making the meat to be salty or dried and the meat must not be spoiled.' 'How can it be done?' One of the Chinese scholars wondered. One of the other Chinese scholars answered, 'That can be done on the last day of the previous year and the first day of the new year. We use that pork to cook within that period. Even if it is only two or three days, they are still considered as the period of two years because one day is in the previous year and another day is in the new coming year.' All Chinese mandarins were very excited after knowing this secret and they strongly believed that Khmer Empire shall belong to them. After hearing the secret answers, THUN CHEY returned home happily.

លុះដល់វេលាកំណត់ ពួកចិនយកផ្លែឌីឡឹកទាំងបីដាក់ក្នុងព្រះរាជរោង ។ គ្រប់ប្រសា
 ដែលអ្នកប្រាជ្ញចិនសួរ **ធួនឈ័យ** ឆ្លើយបានយ៉ាងក្បោះក្បាយមិនទាក់ទើរត្រង់ណាបន្តិច
 ឡើយ ។ ព្រះរាជាទ្រង់យកសំពៅទាំង៥០០ ទុកតែសំពៅមួយឱ្យនាម៉ឺននិងអ្នកប្រាជ្ញចិន
 ជិះត្រឡប់ទៅស្រុកវិញតែប៉ុណ្ណោះ។ ចាប់ពីថ្ងៃនោះមក អ្នកប្រាជ្ញស្រុកចិនខ្លាចប្រាជ្ញា
ធួនឈ័យ មិនហ៊ានមកចោទប្រស្នាទៀតឡើយ ប៉ុន្តែនឹកខ្មាសក្នុងចិត្តថា បើអត់អំពី
ធួនឈ័យ ទៅកាលណា នឹងទៅចោទជាប្រស្នានៅស្រុកខ្មែរម្តងទៀត ។ ក្រោយមក
 ស្តេចស្រុកខ្មែរ ទ្រង់ព្រះចិន្តាគិតដល់ប្រាជ្ញា **ធួនឈ័យ** ហើយខ្លាច **ធួនឈ័យ** ដណ្តើម
 យករាជបល្ល័ង្ក ស្តេចបញ្ជាឱ្យ **ធួនឈ័យ** ទៅនៅស្រុកឆ្ងាយក្បែរទន្លេ ។ **ធួនឈ័យ** ប្រាប់
 អស់ប្រជារាស្ត្រដែលរស់នៅទីនោះថា "ត្បិតហ្នឹងមានព្រះបន្ទូលឱ្យខ្ញុំមកធ្វើជាអ្នកធំនៅ
 ក្នុងស្រុកនេះ ឥឡូវខ្ញុំប្រាប់អ្នករាល់គ្នាថា បើធ្វើដំណើរតាមដើងទឹកត្រូវប្រាប់ខ្ញុំជាមុន
 ខ្ញុំនឹងកត់ថ្លៃទន្លេ និងព្រែក បើអ្នកណាមិនប្រាប់ខ្ញុំទេ នោះបានសេចក្តីថាខុស ខ្ញុំនឹង
 ទារពន្ធមិនប្រណីឡើយ" ។ **ធួនឈ័យ** ចាប់ផ្តើមធ្វើស្រែនៅកន្លែងទឹករាក់ ឯកន្លែងទឹក
 ជ្រៅ **ធួនឈ័យ** បាចអង្កាមពេញទន្លេហាមប្រាមមិនឱ្យអ្នកណាអុំទូកឆ្លងកាត់ឡើយ បើមិន
 ដូច្នោះទេ **ធួនឈ័យ** ចាប់ឱ្យសងជាប្រាក់៣០តម្លឹងចំពោះមនុស្សម្នាក់ និងទូកមួយ ។
 អស់រាស្ត្ររកស៊ីក្នុងទន្លេជៀសសំណាបនិងអង្កាម **ធួនឈ័យ** មិនបានក៏នាំគ្នាទៅទូល
 ស្តេចតាមដំណើររឿង ។

The riddle day came. The Chinese scholars brought three watermelons into the royal hall. THUN CHEY could answer all the riddles posed by the Chinese scholars. The Khmer King got all the 500 junks, but returned one junk to Chinese scholars to travel back to their Kingdom. From that day, the Chinese scholars did not dare to challenge THUN CHEY anymore. However; they still kept in mind that with the absence of THUN CHEY, they would come back to challenge the King of Khmer Empire again. Later, the Khmer King thought that THUN CHEY was very intelligent, and he was afraid that THUN CHEY would seize the throne from him; thus, he decided to exile THUN CHEY to live in a far and remote district nearby the river.

In the district THUN CHEY announced, 'The King had appointed me to be a highest ranking official here. And now I would like to inform all of you that whenever you need to make a trip through the waterways, all of you shall inform me first so that I can charge your trip through the river and creeks. If anyone has not informed me, it means that they have made a mistake, and I shall levy the tax from them heavily.' THUN CHEY began to grow rice in the shallow water, and he scattered husks all over in the deep water, and he banned all the people from going pass, otherwise he would fine 30 Damleung for a person. All people using the river could not make the detours from the scattered husks. So, they went to inform the King about what had happened.

ព្រះមហាក្សត្រឆ្ងល់ព្រះទ័យនឹង **ធនឡាយ** ណាស់ ហើយហៅ **ធនឡាយ** មកមាន
 ព្រះបន្ទូលសួរថា “អាជ័យ ! អញឱ្យឯងទៅរស់នៅតាមទន្លេធ្វើស្រែយកស្រូវ ចុះហេតុ
 អីក៏ឯងធ្វើដូច្នេះ ឯងលក់រាស្ត្រនោះឆ្លងឆ្នេរណាស់ បើឯងចង់យក ឯងយកតែមួយបាទ
 បានហើយ” ។ ឯ **ធនឡាយ** ទទួលព្រះបន្ទូលហើយ ក៏ទៅយកបាត្រអំពីលោកសង្ឃ
 ហើយទៅប្រាប់អស់មនុស្សដែលចាប់លក់នោះថា “ត្បិតហ្នឹងមិនឱ្យយកប្រាក់៣០តម្លឹង
 ទេ ទ្រង់ឱ្យខ្ញុំយកតែមួយបាត្រអំពីអស់លោកវិញ” ។ ប្រាប់ហើយ **ធនឡាយ** យកបាត្រ
 មកវាល់ប្រាក់អំពីរាស្ត្រ ។ អស់រាស្ត្រយកប្រាក់មកវាល់មិនពេញបាត្រ ក៏នាំគ្នាត់ទៅ
 ទូលស្តេចម្តងទៀត ។

ហើយស្តេចមានព្រះបន្ទូលសួរ **ធួនឃ្លីយ** ថា “អាជ័យ ! អញឱ្យឯងយកបាតទៅ វាល់ប្រាក់ពីរស្រូវកាលណា?” ឯ **ធួនឃ្លីយ** ទូលតបថា “ព្រះអង្គបង្គាប់ទូលបង្គំឱ្យយក ប្រាក់មួយបាតត្រឹមត្រូវ” ។ ឯព្រះមហាក្សត្របញ្ជាក់ថា “អញឱ្យឯងយកប្រាក់៤ស្លឹង តែគេ ហៅមួយបាត” ។ ស្តេចមានព្រះបន្ទូលទាំងក្រែកក្រោធថា “អាជ័យ ! ឯងនេះធ្វើឱ្យ ក្តៅទឹកដីអញណាស់ ទុកឯងទៀតមិនបានទេ” ។ ទើបស្តេចបញ្ជាពេជ្ឈយាតឱ្យយក **ធួនឃ្លីយ** ទៅសម្លាប់ក្នុងទឹកទន្លេទុកជាបម្រាម ។

The King was very doubtful about THUN CHEY's acts, so he asked THUN CHEY to meet him. 'Hey! Chey, I told you to live and grow rice near the river, but why have you been doing so? You have fined those people too much. If you want to fine them, it should be just only one Bart (unit of money at that time, which was equal to 4 Sleungs in which 1 Sleung was equal to 20 cents, and it also has another meaning as a begging rice bowl of a Buddhist monk). Following the King's order, (THUN CHEY regarded the word 1 Bart as a rice bowl of a Buddhist monk in stead), THUN CHEY took a rice bowl from a monk and went to inform the people in the area, 'The King did not allow me to take 30 Damleungs from all of you, but he ordered me to collect the fine which is equal to one full begging rice bowl.' After that he took a rice bowl of monk to fill with money collected from the people. No one could fully fill the money in that begging rice bowl; therefore, they went to inform the King again. The King asked THUN CHEY, 'Chey! Did I tell you to use a Bart (a rice bowl of monk) to collect the money from the people?' THUN CHEY replied, 'You told me not to take 30 Damleungs but to take one Bart (a rice bowl) full of money from them.' The King clarified, 'I commanded you to take 4 Sleungs, which is also equal to 1 Bart.' The King spoke to THUN CHEY furiously, 'Chey! You have made a lot of troubles to the Kingdom, thus I can no longer let you live here.' Hence, the King ordered a capital punishment to THUN CHEY by asking the executioners to execute him in the water.

ពេជ្ឈយាតក៏ចាប់ **ឆនឡាយ**
 ចងនៅកណ្តាលទូក ។ នៅលើ
 ទូក **ឆនឡាយ** គិតក្នុងចិត្តថា “អញ
 នឹងបញ្ឆោតពេជ្ឈយាតកុំឱ្យសម្លាប់
 អញបាន” ។ រួចហើយក៏ងាកមក
 ប្រាប់ពេជ្ឈយាតថា “បងប្អូនទាំង

អស់គ្នាឥឡូវនេះខ្ញុំជិតស្លាប់ហើយ ខ្ញុំសុំលេងជាមួយបងប្អូនឱ្យសប្បាយម្តង” ។
 ពេជ្ឈយាតស្តាប់ពាក្យ **ឆនឡាយ** ហើយគិតថា ទោះជា **ឆនឡាយ** ចង់រត់ក៏រត់មិនរួចដែរ”
 ទើបពួកគេស្រាយចំណងដៃ **ឆនឡាយ** ចេញ ។ ឯ **ឆនឡាយ** បង្គាប់ថា “បើខ្ញុំថា
 អាជ័យធ្លាក់ទឹក អ្នកទាំងអស់គ្នាថា ហែអើ” ។ អ្នកអុំទូកក៏ព្រមថាតាម **ឆនឡាយ** មែន ។
 លុះមើលទៅឃើញថាសមល្មមហើយ **ឆនឡាយ** ក៏លោតទឹកប្លែង ។ ឯអ្នកកន្សែងទូក
 ស្រែកថា “អាជ័យធ្លាក់ទឹក” អ្នកក្បាលទូកស្រែកថា “ហែអើ” ។ **ឆនឡាយ** ប្រឹង
 មុជទឹកទៅដល់ត្រើយម្ខាង ហើយចូលទៅជួបលោកគ្រួសង្គ្រាជក្នុងកុដិយកស្សង់ចិវរ
 ស្លៀក ហើយបួសជាព្រះសង្ឃយ៉ាងស្ងៀមស្ងាត់ ។ អស់អ្នកអុំទូកដឹងថា **ឆនឡាយ**
 លោតទឹកទៅហើយក៏បន្ទោសគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយវិលទៅទូលស្តេចថា “សូមទាន
 ជ្រាប ត្បិត **ឆនឡាយ** ខឹងចិត្តលោតទឹកទាំងចំណងលិចបាត់មិនឃើញអណ្តែតមកវិញ
 ឡើយ” ។ ព្រះមហាក្សត្រសណ្តាប់ហើយក៏ហីទៅ ។ លុះដល់យូរបន្តិចទៅក៏ឮដំណឹង
 ទៅដល់ស្រុកចិនថា អ្នកប្រាជ្ញស្រុកខ្មែរឥឡូវនេះស្លាប់បាត់ទៅហើយ ។ ស្តេចស្រុកចិន
 បញ្ជាឱ្យអាចារ្យនាក់ទៅចោទជាប្រស្នានៅស្រុកខ្មែរហើយធ្វើរាជសារមកថ្វាយស្តេចខ្មែរ។

ក្នុងសារនោះមានសេចក្តីថា "ព្រះរាជសារមេត្រីអំពីស្តេចក្រុងចិន ថ្វាយមកស្តេច
ស្រុកខ្មែរសូមជ្រាប ត្បិតជំនឿថា ស្រុកខ្មែរមានឈ្មោះ **តុងឡាយ** ជាអ្នកប្រាជ្ញធំ
ឥឡូវនេះយើងប្រើអ្នកប្រាជ្ញស្រុកយើងឱ្យមកចោទជាប្រស្នាភ្នាល់គ្នា បើអ្នកប្រាជ្ញនគរ
ណាចាញ់នឹងយកនគរនោះជាចំណុះ" ។ ព្រះរាជាជ្រាបហើយក៏ស្តាយ **តុងឡាយ** ពន់ពេក ។

The executioners tied THUN CHEY in the middle of the boat. Being tied up on the boat, THUN CHEY thought that, 'I have to play a trick with those executioners so that they would not kill me.' After that he turned to talk to the executioners, 'Hey friends, I am going to die soon, but I want to happily play with you before I die.' After hearing that, executioners thought that THUN CHEY might want to escape; however, it was impossible to do so. Therefore, they untied him, and THUN CHEY told the executioners how to play the game, 'When I say, 'Chey is jumping into the water,' you all say 'Cheer! Cheer! The boat rowers agreed with him. When having an opportunity, THUN CHEY jumped into the water. One of the boat rowers saw THUN CHEY jumping into the water and shouted, 'THUN CHEY is jumping into the water!' The others thought it was the game and shouted, 'Cheer! Cheer!' THUN CHEY swam hard until he could get to the river bank and came to meet a Buddhist monk chief in a monastery and THUN CHEY was ordained as a monk. After realizing that THUN CHEY had escaped, the boat rowers blamed one another. Then they went to inform the King that THUN CHEY jumped in tie into the water and they didn't see him float up again. After hearing that, the King did not care anymore. The time passed by. The news of THUN CHEY's death finally reached the Chinese scholars. The King of China sent 4 scholars to the Khmer Empire again and a letter to the Khmer King. The letter stated, 'This is a friendly letter of King of China to the King of the Khmer Empire. It was known that the Khmer Empire has a great sage named THUN CHEY. So, I would like to send my scholars to contest with him. If my scholars from one of the two Kingdoms lose, the lost Kingdom shall be considered as the colony of the one that wins.' The King was very regretful for what he had done to THUN CHEY, after he had learned about the news.

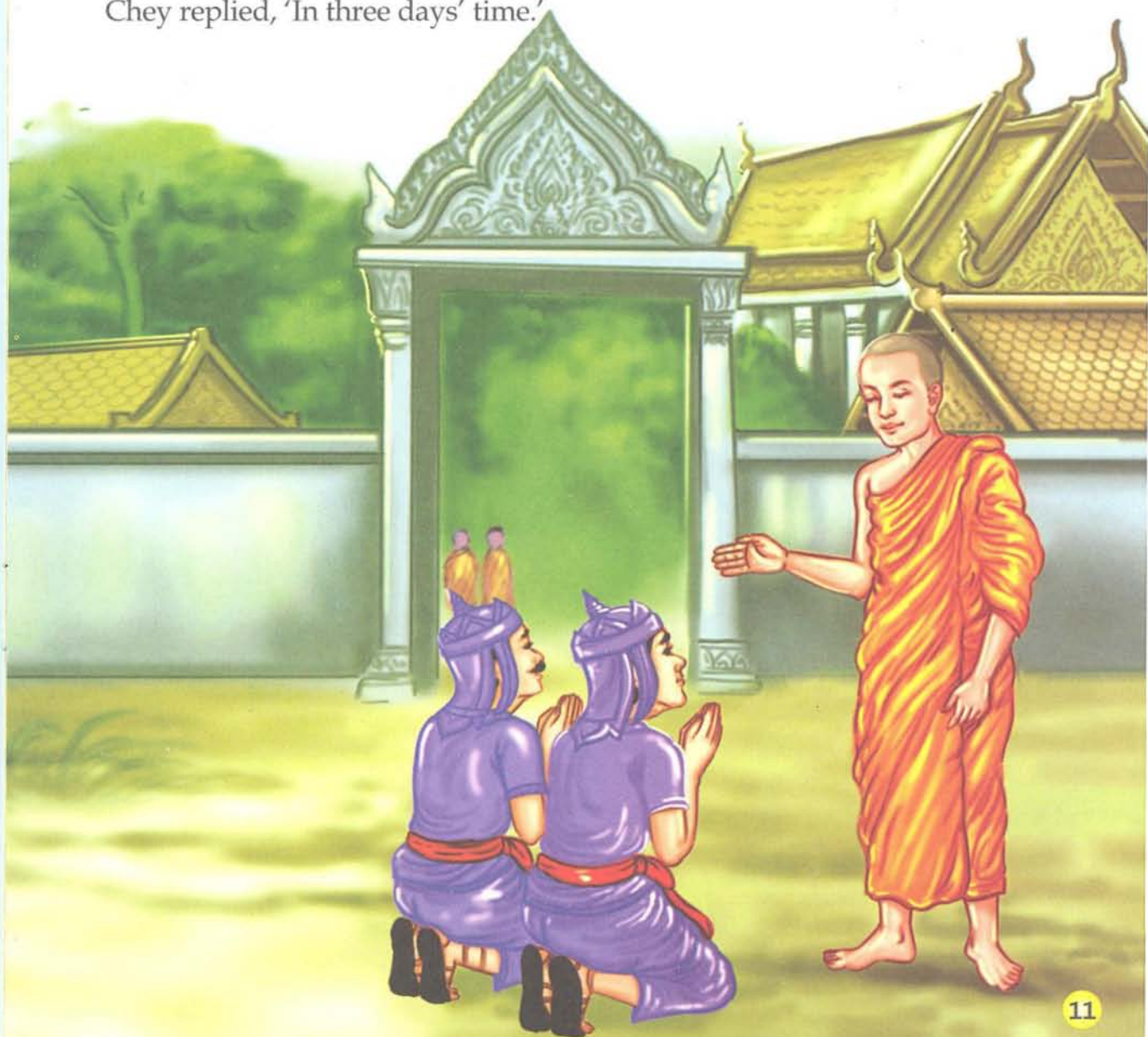

និយាយពីលោកសង្ឃជ័យវិញគិតថា “អាត្មាអញនឹងទៅបិណ្ឌបាតនៅរាជវាំងម្តង តើព្រះអង្គនៅស្គាល់អាត្មាអញដែរឬទេ?” ។ លោកជ័យគិតដូច្នោះហើយក៏ឃ្លុំចិវរ ស្តាយបាត្រនិមន្តទៅរាជវាំងជាមួយនឹងលោកសង្ឃៗទៀត ។ លុះព្រះរាជាដាក់បាត្រ ព្រះសង្ឃមុនផុតហើយ លោកជ័យនៅក្រោយគេក៏និមន្តមកដល់ មហាក្សត្រទតឃើញ **ធនឡាយ** ក៏មានបន្ទូលថា “មើលទៅមុខលោកដូចជាមុខអាជ័យ” ។ ឯលោកជ័យទូល ថា “ជ័យហើយថាមិនជ័យ” ហើយក៏និមន្តហួសទៅ ។ ស្តេចមានព្រះតម្រិះយល់ឃើញ ថា **ធនឡាយ** មិនទាន់ស្លាប់ទេក៏បញ្ជាអាមាត្យទៅរក **ធនឡាយ** នៅឯវត្ត ។ អាមាត្យស្វែង រក**ធនឡាយ** ជាច្រើនវត្តរហូតទៅដល់វត្តមួយក៏ឃើញ **ធនឡាយ** បួសជាព្រះសង្ឃ ក៏ចូល និមន្តលោកជ័យទៅជួបស្តេចៗទតឃើញ **ធនឡាយ** ក៏ត្រេកអរហើយមានព្រះបន្ទូលសួរ ថា “តើលោកជ័យអន់ចិត្តនឹងខ្ញុំព្រះករុណាដែរឬទេ?” ។ លោកជ័យថ្វាយព្រះពរថា ទេ ទើបទ្រង់បន្តទៀតថា “ត្បិតមានអាចារ្យមកពីស្រុកចិនគេមកចោទប្រស្នាយកនគរយើង នេះ តើព្រះតេជគុណគិតយ៉ាងណាដែរ?” ។ លោកជ័យថ្វាយព្រះពរថា “អាត្មាដោះ ថ្វាយជូនបាន សូមព្រះអង្គទុកព្រះទ័យចុះ អាត្មាភាពនឹងសឹកនៅថ្ងៃនេះ” ។ លោកជ័យ និមន្តទៅវត្តហើយស្លៀកសំពត់អាវក្រវាត់ក្រមា ហើយត្រឡប់មកគាល់ស្តេចៗទតឃើញ មានព្រះបន្ទូលថា “បណ្ឌិតជ័យមើលទៅស្អាតណាស់ សមជាបណ្ឌិតអ្នកប្រាជ្ញស្រុក ខ្មែរមែន បើដូច្នេះឯងឱ្យអាចារ្យចិនឡើងមកនៅថ្ងៃណា?” ។ បណ្ឌិតជ័យក្រាបទូលថា “ពាថ្ងៃទៀត” ។

The Venerable monk THUN CHEY thought, 'I will go to beg at the Royal Palace and see if the King still recognizes me.' Then THUN CHEY wore the yellow robes with his hand carrying a rice bowl and walked towards the Royal Palace accompanied by other monks. After offering all the food to the monks, then the King looked at the last monk in the row and saw THUN CHEY. So, he said, 'You look very similar to THUN CHEY.' The Venerable monk THUN CHEY said, 'Truly, that is me,' and left the King. The King realized that THUN CHEY had not yet died; thus he commanded his soldiers to get THUN CHEY back from the monastery. After looking for THUN CHEY at many monasterys, the soldiers saw the venerable monk THUN CHEY in a monastery, and they invited him to see the King. The King was very excited and said,

The venerable monk Chey, please do not feel upset with me?' The Venerable monk THUN CHEY replied, 'No, I don't.' Then the King continued to tell the Venerable monk Chey, 'The scholars from China are coming to compete with us through a riddle contest in the purpose of colonizing our Kingdom. 'What do you think?' Venerable monk replied, 'I will solve that riddle for you, Your Majesty. Trust me. I will leave the monk-hood today.' The Venerable monk Chey went to monastery and changed the yellow robes into a causal shirt and sampot with a scarf tied around his waist and came back to meet the King. The King said, 'Sage Chey, you look so handsome and you deserve to be called the sage of the Khmer Empire. When will you let the Chinese scholars have a riddle with us?' Sage Chey replied, 'In three days' time.'

លុះដល់ថ្ងៃសន្តត អាចារ្យចិនក៏ឡើងមកចោទប្រស្នា ប៉ុន្តែពួកគេភ្ញាក់ផ្អើលយ៉ាងខ្លាំង នៅពេលដែលឃើញ **ធូនច័យ** នៅចំពោះមុខ ។

-អាចារ្យចិនជួប **ធូនច័យ** ក៏ធ្វើប្រស្នាចង្អុលទៅលើហើយចង្អុលចុះមកដី ។

-**ធូនច័យ** ចង្អុលទៅព្រះអាទិត្យ ហើយចង្អុលមកខ្លួនឯង ។

-អាចារ្យចិនសួរ **ធូនច័យ** ថា “កាលដែលយើងចង្អុលទៅលើហើយចង្អុលមកដី តើឯងយល់ឃើញដូចម្តេច?”

-**ធូនច័យ** ឆ្លើយថា “អ្នកឯងចង្អុលទៅលើ គឺចង់សួរខ្ញុំថា មានអ្វី?”

ខ្ញុំចង្អុលទៅព្រះអាទិត្យចង់ប្រាប់ថា នៅលើមេឃមានព្រះអាទិត្យ និងព្រះចន្ទ ។ ហើយអ្នកចង្អុលមកដីនោះ ព្រោះអ្នកចង់សួរខ្ញុំថា មានអ្វី? ។ ខ្ញុំចង្អុលមកខ្លួនខ្ញុំមានន័យថា នៅលើដីមានមនុស្ស?” ។ បន្ទាប់ពីពួកគេឆ្លើយប្រស្នាគ្នារួចហើយ អាចារ្យចិនលា **ធូនច័យ** វិលទៅសំពៅវិញ ។

The Chinese scholars came on the arranged date. But they were terribly surprised to see THUN CHEY alive and standing right in front of them.

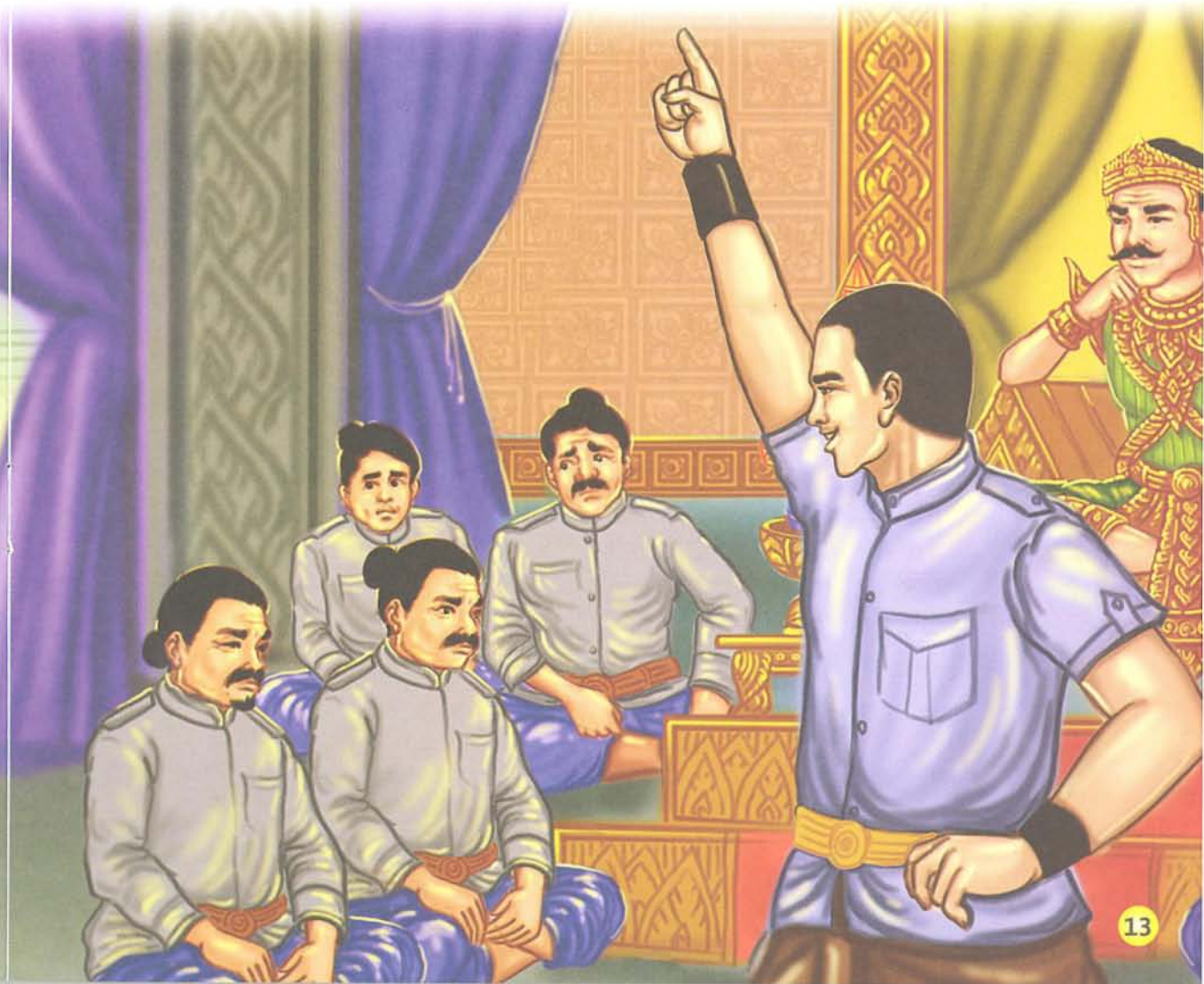

- The contest started. A Chinese scholar pointed his finger up to the sky and then down to the earth.

-THUN CHEY pointed to the sun, and then pointed to himself.

-The Chinese scholar asked THUN CHEY, 'What dose it means when I pointed up to the sky and then down to the earth?'

-THUN CHEY answered, 'When you pointed up to the sky, it means what is on the sky? When I pointed to the sun, it means that there are the sun and the moon in the sky. When you pointed to the earth, it means what are there on earth? I pointed to myself. It meant that there are people on earth.' After the first round of contest was over, the Chinese scholar said good bye to THUN CHEY and went back to their junk.

លុះព្រឹកឡើង អាចារ្យចិនមកជួប **ធនឫស្សី** ម្តងទៀត ។ អាចារ្យចិនធ្វើដៃជារង្វង់ ៦ **ធនឫស្សី** ធ្វើបត់ដុំដៃបង្ហាញ ។ អាចារ្យចិនលាម្រាមដៃទាំង៥បង្ហាញមក **ធនឫស្សី** បង្ហាញម្រាមមួយ ។ អាចារ្យចិនក៏លា **ធនឫស្សី** ទៅសំពៅវិញ ៦ **ធនឫស្សី** ក៏ទៅផ្ទះវិញដែរ ។ លោកគ្រូសង្គ្រាជឃើញ **ធនឫស្សី** ដោះប្រស្នានឹងអាចារ្យចិនក៏នឹមន្តទៅជួប **ធនឫស្សី** សួរអំពីប្រស្នាទាំងនេះ ។ **ធនឫស្សី** ទូលថា “ចិនធ្វើដៃរង្វង់ ខ្ញុំជាអង្កេតរុករកត្រី ទើបខ្ញុំបង្ហាញកែងដៃចង់បញ្ជាក់ថា បើអង្កេតត្រីដូច្នោះ តើរុកបានត្រីប៉ុន្មាន? ចិនបង្ហាញម្រាមដៃប្រាំ ថាបានត្រីមួយធ្វើទៀតបាន៥ចម្រៀក ខ្ញុំបង្ហាញចង្អុលដៃ១ ថាស៊ីមួយថ្ងៃមួយចម្រៀក ។ លោកគ្រូសង្គ្រាជសណ្តាប់ហើយក៏វិលទៅកុដិវិញ ។ សម្តេចចៅហ្វាយក៏ចង់ដឹងអំពីប្រស្នាចិននោះដែរ ។ **ធនឫស្សី** ប្រាប់ថា “ចិនឱបដៃជារង្វង់នោះ ថានឹងយកនគរយើង ។ ខ្ញុំបង្ហាញដុំដៃ ថាអញចង់វៃមួយកែង ។ ចិនបង្ហាញម្រាម៥ ថាមានគ្នាច្រើន ខ្ញុំបង្ហាញចង្អុលដៃមួយ ថាអញមានតែម្នាក់មិនខ្លាចទេ”

លោកចៅហ្វាយឮដូច្នោះហើយក៏វិលទៅវិញ ។ ៦ព្រះមហាក្សត្រក៏ចង់ដឹងអំពីប្រស្នានេះដែរ ។ **ធនឫស្សី** ទូលព្រះអង្គថា “ចិនឱបដៃសួរថា ក្នុងទ្វីបទាំង៥នេះមានអ្វីខ្លះ? ។ ទូលព្រះបង្គំបត់ដុំដៃចង់ប្រាប់គេថា មានព្រះសិនេហាកណ្តាល ទើបចិនបង្ហាញម្រាមទាំង៥ដណ្តឹងថា មានព្រះពុទ្ធ៥អង្គបានត្រាស់ក្នុងកប្បយើងនេះ ទើបទូលបង្គំបង្ហាញម្រាមដៃមួយ ប្រាប់ថា នៅមួយអង្គទៀតមិនទាន់បានត្រាស់នៅឡើយ ប្រស្នានេះគឺដូច្នេះឯង សូមទ្រង់ជ្រាប” ។

លោកគ្រូសង្គ្រាជ និងសម្តេចចៅហ្វាយទៅជួបនឹងព្រះមហាក្សត្រនិយាយតាម
ដំណើរដែល **ធូនច័យ** ឆ្លើយប្រាប់នោះឃើញថា ចម្លើយខុសគ្នាទាំងអស់មិន ប្រាកដថា
ជាប្រស្នាអ្វីឡើយ” ស្តេចនិងនាម៉ឺនរឹតតែខ្លាចប្រាជ្ញា **ធូនច័យ** ទ្វេឡើង ។

On the morning of the next day's contest, the Chinese scholars came to meet THUN CHEY again. The Chinese scholars made his arms like a circle. THUN CHEY reacted by flexing his muscles. Chinese scholars stretched his hand showing 5 fingers, whereas THUN CHEY showed one of his fingers. The monk chief watched the whole event but did not understand what THUN CHEY meant. So, he went to ask THUN CHEY to clarify the meanings of those riddles. THUN CHEY explained, 'When the Chinese scholar made his arms as a circle, I replied that it was an Angrut (a Cambodian fishing tool made from bamboo shaped like a round circle), and when I flexed my muscle to them, it meant that if there was an Angrut as a fishing tool, and how many fish did you catch? The Chinese scholar showed his five fingers meant that he could catch one fish which could be made into five pieces of dried fish. I showed my index to indicate that one piece of dried fish is eaten per day. After that, the monk chief went back to his monastery. Samdech Chaovai (Master) also wanted to know the meaning of the riddle. So, THUN CHEY explained, 'When the Chinese scholar made his arms as a circle, it indicated that they wished to take control of our Kingdom. I showed my flexing muscle to indicate that I would hit them. Then he showed his five fingers to signify that he had a lot of people, and I showed my index to signify that I was not afraid of them at all even though I was alone.' After understanding the meaning of the riddle, Samdech Chaovai (Master) went back home. The King also wanted to understand the meaning of the riddles. THUN CHEY pointed out, 'When the Chinese scholar made his arms like a circle, he wanted to ask, 'what are there in the five continents,' and I showed him my flexing muscle to tell him that there was Siddhārtha Gautama Buddha in the center. Then he continued to show his five fingers to signify that there were five enlightenment Buddha in our universe, and I showed my index to answer that there was another Buddha, who has not reached enlightenment yet.' 'The meanings are like that,' THUN CHEY told the King. The chief of monk and Samdech Chaovai (Master) came to meet the king and told him what they were told by THUN CHEY respectively. Then, they found out that what they had known about the riddle were different from each other that made them become more and more thoughtful of THUN CHEY's intelligence.

ឆតព្វ័យ ទៅដល់ផ្ទះយកទឹកខ្មៅដាក់ក្តារឆ្អឹងក្រោមក្រដាសសនិងគម្ពីរហើយយក
 ក្តារជ្រលក់ទឹកខ្មៅឱ្យវារលើក្រដាស ។ ឯទឹកខ្មៅដែលជាប់នឹងជើងក្តារបានដិតជាប់
 នឹងក្រដាសសហើយយកក្រដាសទៅហាលថ្ងៃ ។ លុះធ្វើដូច្នេះបានច្រើនហើយ ក៏យក
 គម្ពីរមករុំទុកទើបឱ្យកូនក្មេងមកអង្គុយជាច្រើន ហើយយកក្រដាសឱ្យក្មេងៗទន្ទេញ
 ផ្តេសផ្តាសឱ្យឮដូចគេរៀនអក្សរសាស្ត្រ ។ ដល់ព្រឹកឡើងអាចារ្យចិនចុះពីសំពៅមកផ្ទះ
ឆតព្វ័យ ប្រុងនឹងចោទប្រស្នាទៀត ។ **ឆតព្វ័យ** ឃើញអាចារ្យមកដល់ហើយក៏ដើរ
 ទៅទទួលចាប់ដៃចូលមកអង្គុយលើកៅអី ហើយយកទឹកតែមកឱ្យអាចារ្យផឹក ។ ឯ
 ក្មេងៗទាំងនោះរៀនអក្សរពួកងរំពងស្តាប់ភាសាគ្នាមិនបាន ។ អាចារ្យចិនក៏ដើរមក
 មើលមិនស្គាល់ថា ជាអក្សរអ្វី ។

ធនឫយ សួរអាចារ្យចិនថា “លោកអាចារ្យស្គាល់អក្សរនេះទេ?” ។ អាចារ្យចិនឆ្លើយថា ទេ! ។ ទើប **ធនឫយ** ប្រាប់ថា “នេះគេហៅថា មីងឆ្វេងជាអក្សរព្រាហ្មណ៍ចាម បើមិនស្គាល់ឆ្លើយប្រស្នានឹងគ្នាមិនបានទេ អ្នកឯងចាញ់ខ្ញុំនឹងអក្សរនេះហើយ” ។ អាចារ្យចិនក៏យល់ស្រប ។ **ធនឫយ** ព្រមានអាចារ្យចិនថា “បើចាញ់ហើយ ខ្ញុំយកតែរបស់និងសំពៅទាំង៤ ឯសំពៅមួយទៀតខ្ញុំឱ្យជិះត្រឡប់ទៅស្រុកវិញ ។ ចំណែកនគរខ្ញុំថ្វាយស្តេចក្រុងចិនវិញចុះ តែចាប់ពីថ្ងៃនេះតទៅ បើឮឈ្មោះ **ធនឫយ** ត្រូវតែខ្លាច” ។ **ធនឫយ** កាលបើបានរបស់អំពីសំពៅទាំងនោះហើយ ក៏ឱ្យគេជញ្ជូនរបស់ទៅថ្វាយស្តេចទាំងអស់មិនបានយកជារបស់ផ្ទាល់ខ្លួនឡើយ ។

THUN CHEY went to his home and put a square board under a piece of paper and a script. Then he dipped the crab legs into the ink and let those crabs creep over that piece of paper. The sheet was painted by the crabs' legs, and after that he dried out those sheets under the heat of the sun. Then he asked many kids to sit around and handed out the sheets to them and ordered them to pretend to read out loud whatever they wanted as if they had been reading literature. In the morning, the Chinese scholars left his junk and came towards THUN CHEY's house to challenge him again. THUN CHEY welcomed them, had them sit on chairs and offered them some tea. Meanwhile, the kids were reading loudly and it was impossible to understand what they were reading about. The Chinese scholars came to observe them, but they could not identify what kind of script it was. THUN CHEY questioned the Chinese scholars, 'Do you know this kind of script?' The Chinese scholars answered, 'No.' Then THUN CHEY told him, 'This is Mingchhvang, the Brahman script of Cham. If you don't know it, it means you lose because you are not able to identify this script. The Chinese scholars accepted the defeat. THUN CHEY warned the Chinese scholars, 'Now, you have lost but I will take only four of your junks and the properties on board. You can take back the remaining junk to use as transportation back to your Kingdom, and I will not take your Kingdom as our colony. But from today on, you should be scared whenever you hear my name.' THUN CHEY brought all the junks and the properties on board to the Khmer King. THUN CHEY did not take anything.

ព្រះមហាក្សត្របានដំណឹងថា **ធនឡាយ** ឈ្នះប្រស្នាអាចារ្យចិនដូច្នោះហើយក៏ត្រេកអរ ពន់ពេក ហើយទ្រង់មានព្រះបន្ទូលនឹង **ធនឡាយ** ថា ឱ្យរើសស្រីក្នុងរាំងធ្វើជាប្រពន្ធ ។ **ធនឡាយ** ក្រាបទូលស្តេចថា “ទូលព្រះបង្គំមិនចង់បានប្រពន្ធនៅទីនេះទេ ឈ្មោះសុទ្ធ តែញី” ស្តេចទ្រង់សណ្តាប់ហើយក៏មានព្រះបន្ទូលថា “ឯណាទៅឈ្មោះស្រីនោះ” ។ ទើប **ធនឡាយ** ទូលព្រះអង្គថា “ទូលបង្គំនឹងទៅរកស្រីនោះ តែសូមព្រះអង្គប្រទាន សំពត់ ហូល ព្រែឱ្យច្រើននឹងទៅរកស្រីនោះឱ្យឃើញ” ។ ស្តេចទ្រង់សណ្តាប់ហើយ ក៏ព្រះរាជទានតាមសំណើ **ធនឡាយ** ។ លុះ **ធនឡាយ** ធ្វើដំណើរទៅដល់ភូមិមួយ ក៏ប្រទះនឹងនាង **សួស្តី** ។ **ធនឡាយ** សួរនាងថា “សុំទោសនៅទីនេះតើមានស្រីដែរ ឬទេ?” ។ នាង **សួស្តី** ស្តាប់ហើយសួរវិញថា “ចុះស្រុកអ្នកឯងវិញមានប្រុសដែរឬទេ?” **ធនឡាយ** ស្តាប់ហើយគិតថា “នេះហើយជាស្រី” ។ ទើប **ធនឡាយ** ប្រាប់ថា “ឯស្រុកខ្ញុំក៏មានប្រុសដែរ តើនាងដឹងដោយរបៀបណា?” ។ នាងឆ្លើយថា “ខ្ញុំដឹង ព្រោះប្រុសនោះឈ្មោះ ជ័យច្រើនជាអ្នកធំ ជ័យឈ្នះអស់សត្រូវបានជាហៅថាប្រុស ចុះអ្នកវិញស្គាល់ស្រីដោយរបៀបណា?” ។ **ធនឡាយ** ឆ្លើយថា “ខ្ញុំស្គាល់ ! ត្បិតស្រី នោះឈ្មោះ **សួស្តី** នឹងយកឈ្នះគ្នានគ្នាប្រៀប” រួចពីនោះពួកគេក៏សាកសួរអំពីប្រវត្តិ គ្នាទៅវិញទៅមក ។

Learning that THUN CHEY won the contest, the King was overjoyed, and he allowed THUN CHEY to choose a woman in the Royal Palace to be his wife. But THUN CHEY replied, ‘I don’t want to marry any woman here, as all of them are not ladies; they are only females.’ ‘Where can you find a lady?’ the King asked. THUN CHEY replied, ‘I am going to find that lady, but please kindly give me a number of silky cloth and sampots so that I can find that lady.’ The King agreed to the request. When THUN CHEY arrived in a village, he met a lady named Soursdey. THUN CHEY asked, ‘Excuse me, is there a lady in this village?’ Soursdey replied, ‘Is there a gentleman in your village?’ THUN CHEY thought, ‘She is a lady I am looking for.’ Then, he replied, ‘There is also a man in my village. How do you know about that?’ She replied, ‘I know that because the man named Chey is usually an important person, Chey wins all contests, so he is called a real man. And you, do you know a lady?’ THUN CHEY answered, ‘Yes, I do. The lady named Soursdey and she shall defeat all opponents incomparably.’ Finally, they talked to each other about their backgrounds.

ឯ ឆតញ័យ បានដឹងថានាង សួស្តី គ្មានប្តីដូច្នេះ ក៏ស្រាយសំពាយឱ្យម្តាយឪពុក
នាង សួស្តី បានឃើញ ។ ម្តាយឪពុកនាង សួស្តី ឃើញហួល ព្រៃ ក៏ដើរមកមើល
ហើយសួរថា “អ្នកកូនយកសំពត់នេះទៅណា?” ។ ឆតញ័យ ជម្រាបថា “ខ្ញុំមក
រកប្រពន្ធ បើលោកទាំងពីរមេត្តាខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងនែបម្រើជាកូនក្នុងផ្ទះនេះ ខ្ញុំដងទឹក កាប់អុស
បុកស្រូវ ខ្ញុំមិនខ្ជិលច្រអូសឡើយ ។ ឪពុកម្តាយ សួស្តី និយាយគ្នាថា “អ្នកកំលោះនេះ
ចង់បានកូនយើងហើយ មើលទៅឃើញថា គេជាកូនអ្នកមានពូជអម្បូរល្អណាស់” ។
ម្តាយឪពុក សួស្តី ក៏បញ្ជាក់ទៀតថា “តើឯងចង់បានកូនខ្ញុំមែនឬ?” ។ ទើប ឆតញ័យ
ជម្រាបថា “ក្នុងចិត្តខ្ញុំបាទចង់បាននាងណាស់” ។ ឯម្តាយឪពុកនាង សួស្តី ថា
“យើងឱ្យឯងហើយ ចូរឯងទៅរកមេអណ្តើកមក ។

ឆតញ័យ ឮដូច្នេះហើយ ក៏ទៅរកអ្នកស្រុកភូមិធ្វើជាមេអណ្តើកមកដណ្តឹងនាង សួស្តី
មានក្មេងចាស់ជាច្រើនកាន់គ្រឿងបណ្តាការឡើងទៅលើផ្ទះបំពាក់ចិញ្ចៀនកូន
ក្រមុំ និងកំណត់ថ្ងៃរៀបការ ។ បន្ទាប់ពី ឆតញ័យ បានរៀបការជាមួយនាង សួស្តី
ហើយ ឆតញ័យ ក៏ធ្វើជាលាប្រពន្ធ និងឪពុកម្តាយភ្ញាក់ទៅទារប្រាក់ដែលនាហ្មឺនជំពាក់ ។

When THUN CHEY was aware that Soursdey was still single, he unfastened his pack so as to show Soursdey's parents. Seeing the silky cloth and a lot of sampots, Soursdey's parents came to ask, 'Where are you taking this silk cloth to?' THUN CHEY replied, 'I am looking for a lady as my wife. If you kindly permit, I will stay here serving you as your son in your family. I will carry the water, prepare the fire wood, pound the rice, and I will never be lazy at all.' Soursdey's parents talked to each other, Perhaps this man loves our daughter and he must be from a very good family.' Soursdey's parents asked more questions, 'Do you want to marry my daughter?' THUN CHEY replied, 'Yes, I do. I love her with all my heart.' Soursdey's parents said, 'I agreed, but you have to find a go between.' THUN CHEY asked the villagers to be his go-between to ask for Soursdey's hands. There were many young and old people carrying the jewels to the house to attend the engagement, and a wedding date was set. After marriage, THUN CHEY left his wife and his parents-in-law to collect debts from some royal officials who owed him.

ធួនច័យ ទៅដល់សាលាជួបជុំអស់នាហ្មឺនធំតូចនិយាយថា “អស់លោកហ៊ានក្ដាល់
នឹងខ្ញុំទេ ខ្ញុំអាចប្រើស្ដេចបាន” ។ អស់នាហ្មឺនឆ្លើយថា “អើ ! បើឯងប្រើស្ដេចបានមែន
អញនឹងឱ្យប្រាក់ឯងចុះ” ។ ពួកនាហ្មឺនក៏យករឿងនេះទៅទូលស្ដេច ។ ឯព្រះមហាក្សត្រ
ខ្វល់នឹង **ធួនច័យ** មាកងាយនេះណាស់ ក៏ហៅ **ធួនច័យ** មកមានព្រះបន្ទូលសួរថា
“អាជ័យ ! ឯងនិយាយថាប្រើអញមែនទេ?” ។ **ធួនច័យ** ទូលថា “ព្រះករុណា
វិសេសប្រើមិនទាន់បានទេ លុះត្រាតែព្រះអង្គបែរព្រះភ័ក្ត្រទៅក្រោយសិន ក្រាបទូល”
ស្ដេចទ្រង់សណ្ដាប់ហើយក៏បែរព្រះភ័ក្ត្រទៅក្រោយមែន ។ **ធួនច័យ** ទូលព្រះអង្គថា
“នេះហើយហៅថាប្រើ សូមទ្រង់ជ្រាប” ។ ស្ដេចសណ្ដាប់ហើយក៏មានព្រះទ័យខ្វល់នឹង
ធួនច័យ ណាស់ ។ ឯ **ធួនច័យ** ក៏ទៅទារប្រាក់ពីនាហ្មឺនទាំងអស់នោះយកទៅឱ្យ
ប្រពន្ធ ។ អស់នាហ្មឺនខឹងនឹង **ធួនច័យ** ពេក ក៏ញុះញង់ស្ដេចបណ្ដេញ **ធួនច័យ**
ឱ្យចុះសំពៅទៅស្រុកចិនត្បិតស្រុកនោះធំ ហើយពួកគេស្អប់វាណាស់ គេនឹងសម្លាប់
វាចោល ។ ព្រះមហាក្សត្រស្ដាប់ហើយក៏ហៅ **ធួនច័យ** មកប្រាប់ថា “អាជ័យ ! យើង
ឱ្យឯងទៅនៅស្រុកចិន ត្បិតស្រុកនោះធំណាស់ ឯងនៅស្រុកខ្មែរទៀតមិនបានទេ” ។
ធួនច័យ ក៏ទៅនៅស្រុកចិនតាមព្រះបន្ទូលស្ដេច ។

THUN CHEY arrived at the Royal Hall meeting all the royal officials and talked to them, ‘Do you all want to bet with me? I can command the King to do something.’ All royal officials surprised, ‘Really? If you can, I will give you some money.’ Then, those royal officials went to inform the King about that. The King became furious and asked THUN CHEY to see him, ‘Chey, did you say that you could command me to do something?’ THUN CHEY replied, ‘Your Majesty, now I have not been able to command you yet unless you turn your face around.’ The King turned his face around as THUN CHEY commanded. Then, THUN CHEY said, ‘Your Majesty, this is what we call “order”.’ After hearing that, the King was very angry. THUN CHEY collected money from those royal officials and gave it to his wife. Because of the anger they had with THUN CHEY, the royal officials convinced the King to exile THUN CHEY by making him travel by junk to China.

They knew that China was very a big country and all Chinese people hated him so much, and they would kill him. After the King was convinced, he told THUN CHEY, 'Chey, I want you to live in China because that Kingdom is very big and you cannot live in the Khmer Empire any more.' THUN CHEY followed the King's order.

កាល ចតុវ័យ ជិះសំពៅទៅដល់ស្រុកចិនហើយ ក៏ផ្ដាំអស់អ្នកសំពៅដែលវិលមក ស្រុកខ្មែរវិញថា "សូមផ្ដាំទៅប្រពន្ធខ្ញុំផង ខ្ញុំនឹងវិលទៅវិញបន្ទាប់ពី៧ខែក្រោយ" ។ នៅស្រុក ចិន ចតុវ័យ បានទៅធ្វើការស៊ីឈ្នួលឱ្យនាហ្មឺនធំម្នាក់ ។

លុះ **ធនឿយ** សន្សំបានប្រាក់ច្រើនហើយ ក៏ទិញអង្កររួចធ្វើនំបញ្ចុកលក់ឱ្យពួក
 ចិនហូប ។ កាលនោះស្រុកចិនមិនទាន់ចេះធ្វើនំនេះទេ ដល់ឃើញ **ធនឿយ** ធ្វើដូច្នោះ
 ក៏បបួលគ្នាមកទិញនំពិសា ។ បន្ទាប់មកពួកគេនិយាយគ្នាថា អ្នកនេះធ្វើនំឆ្ងាញ់ណាស់
 ការលក់នំឆ្ងាញ់បែបនេះ ក៏និយាយតៗគ្នាបានលឿនទៅដល់ស្តេចក្រុងចិន ។ ទ្រង់ក៏ឱ្យ
 សេនាហៅ **ធនឿយ** មកមានព្រះបន្ទូលថា “នឹងអីក៏វែងៗម៉្លេះ? មានឈ្មោះថានំអី
 ទៅ?” ។ **ធនឿយ** ទូលតបថា “នេះគេហៅថានំបញ្ចុក បើទ្រង់ចង់សោយ ទាល់តែ
 ងើយឡើងលើ ហាមាត់ឱ្យធំ លើកដៃឱ្យខ្ពស់ទើបឆ្ងាញ់ពិសា” ។ ស្តេចចិនឮដូច្នោះ
 ក៏យកនំនោះមកសោយ ហើយងើយដូចពាក្យ **ធនឿយ** ទូលប្រាប់ ។ **ធនឿយ** ឃើញ
 ដូច្នោះក៏សើចចំអកឱ្យស្តេចថា “មើលមុខស្តេចចិនមុខខ្មៅអែ មើលមុខស្តេចខ្មែរ
 ដូចខែពេញបូណ៌មី” ។ ស្តេចក្រុងចិនឮ **ធនឿយ** ដៀលដូច្នោះ ទ្រង់ក៏ព្រះក្រោធយ៉ាង
 ខ្លាំង ហើយត្រាស់ឱ្យអស់អាមាត្យចាប់ **ធនឿយ** ដាក់គុកសិរិទ្ធិ ។ ក្នុងគុកនោះត្រជាក់
 ណាស់ បើមនុស្សណាចូលទៅហើយកម្រនឹងរស់ឡើយ ។

As soon as THUN CHEY arrived in China, he sent a message through a
 junk owner, 'Please, tell my wife I will come back in the next 7 months.'
 THUN CHEY worked as a servant of a Chinese mandarin. When he saved
 enough money, he bought rice to make Num Banh Chok (Cambodian
 traditional noodle) and gave it to Chinese people. At that time, Chinese
 people did not know how to make noodle yet. So, when they saw THUN CHEY's
 noodle, they bought to eat. Then they said that THUN CHEY's noodle was
 really delicious. This information reached the King of China. The King
 commanded his royal servants to bring THUN CHEY to him and asked,
 'Your noodle is very long. What is it called?' THUN CHEY replied, 'It is
 called Num Banh Chok. If you want to eat it, you have to raise your head
 up, open your mouth broadly, and use your hand to lift the noodle highly
 so that you can eat it deliciously.' The King followed THUN CHEY's
 advice. Seeing that, THUN CHEY mocked at the King, 'Chinese King's face
 is so black, whereas Khmer King's face is like a full moon.' Hearing that, the
 King of China became so furious that he made a command to his
 servants to imprison THUN CHEY into a bronze cell. That cell was
 very cold and whoever was imprisoned there would hardly survive.

ឆតព្យ័យ រស់នៅក្នុងគុកជាមួយជនជាតិចិនម្នាក់ ។ **ឆតព្យ័យ** រងាខ្លាំងពេកក៏បបួល
 ចិនបោកចំបាប់ឱ្យក្តៅសាច់បែកញើសនឹងបានស្រួលខ្លួន។ លុះបានពីរ-បីថ្ងៃ អស់នាម៉ឺនទៅ
 មើលឃើញអ្នកទោសមិនទាន់ស្លាប់ក៏ហីទៅ ។ **ឆតព្យ័យ** ក៏ធ្វើខ្លែងឯកបង្ហោះរាល់យប់ ។
 ស្តេចឮសូរសំឡេងប្លែកក៏ឆ្ងល់ក្នុងព្រះទ័យថា “សត្វនេះយំតែពេលយប់ មិនដែលឮពេល
 ថ្ងៃទាល់តែសោះ ទើបហៅហោរមកគន់គូរ តើសំឡេងនេះជាសំឡេងសត្វអ្វី?” ។ ហោរ
 ទូលព្រះអង្គថា “បានជាសត្វនេះយំដូច្នោះ ត្បិតកើតហេតុក្នុងនគរ បើរកឧក្យាតនេះមិន
 ឃើញទេ សត្វនោះនឹងស៊ីមនុស្សក្នុងព្រះនគរនេះមិនខានឡើយ” ។ ស្តេចព្រះសណ្តាប់
 ហើយមានព្រះបន្ទូលថា “បើដូច្នោះ តើឧក្យាតព្រោះអ្វី” ។ ទើបហោរទូលថា “ទូលព្រះ
 បង្គំឃើញថា មានគេយកអ្នកប្រាជ្ញស្រុកខ្មែរមកប្រោស

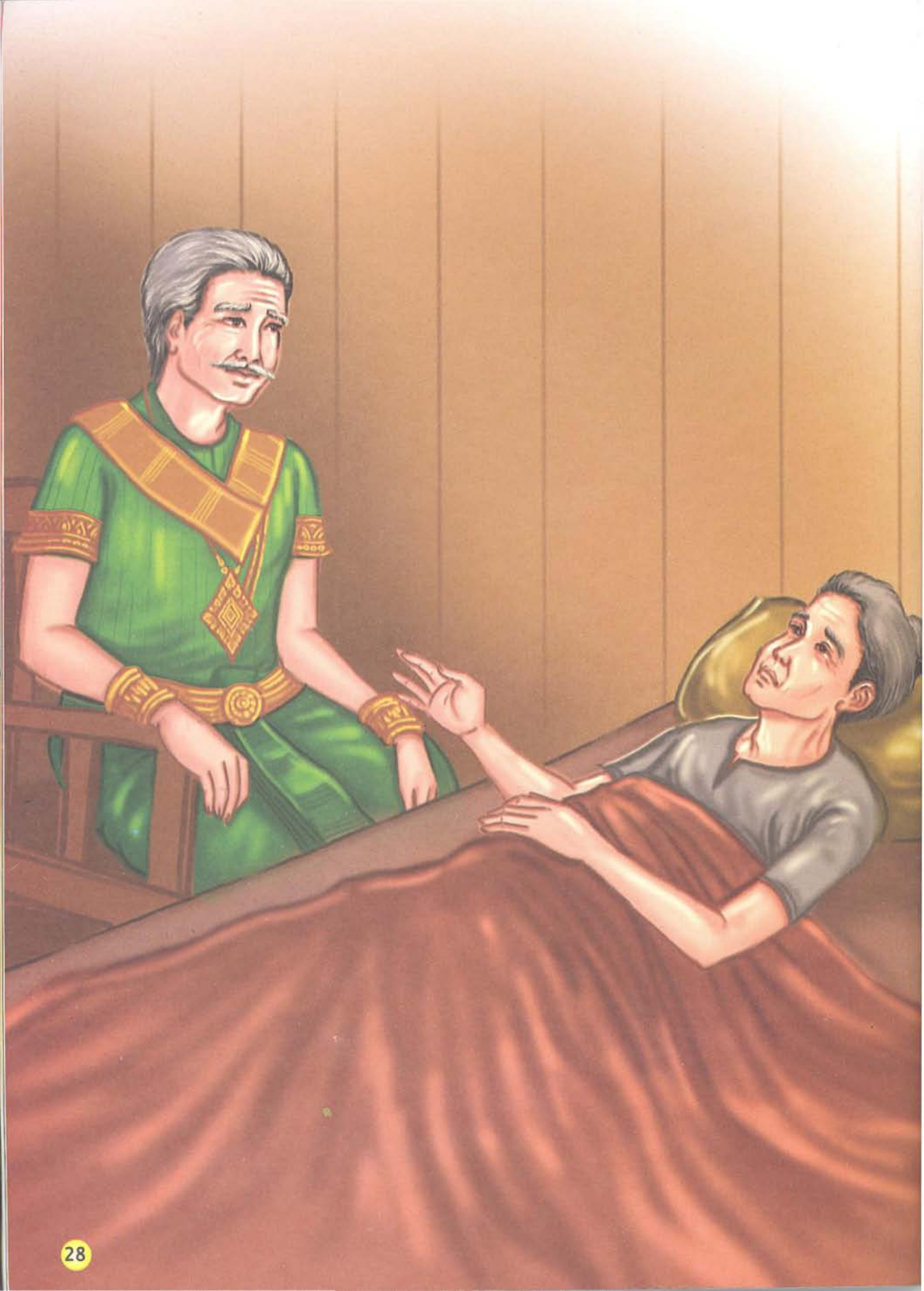

ចោលក្នុងស្រុកយើង ឥឡូវនេះគេនៅក្នុងគុកសិរីទ្ធិឯណោះ មានតែឱ្យគេទៅស្រុកវិញទេ ទើបល្អ” ។ ឯព្រះមហាក្សត្រក្រុងចិនក៏បញ្ជូន **ធួនច័យ** ទៅស្រុកខ្មែរវិញ” ។ ព្រះមហាក្សត្រ ខ្មែរឮថា **ធួនច័យ** វិលមកវិញក៏ខ្លាចប្រាជ្ញា **ធួនច័យ** មិនហ៊ានធ្វើសេចក្តីឱ្យទាស់ចិត្តឡើយ។

THUN CHEY stayed in the cell with another Chinese prisoner. Being very cold, THUN CHEY wheedled that man to do wrestling with each other until they sweated and their body got warm. Several days later, the guards saw the prisoners still alive, but they just ignored. THUN CHEY made a kite with very strange sound and flied it every night. Hearing the strange sound, the Chinese King wondered why this kind of creature wept only at the night and never at the daytime. So, he called the royal astrologer to interpret the sound of the kite. The astrologer interpreted, ‘The creature weeps means that bad something will happen in our Kingdom. If we cannot find it, it will eat all people in our country.’ The King continued to question, ‘Why dose this creature weep?’ Astrologer replied, ‘I see that there is a Khmer sage who is living in exile in our Kingdom and now he is in prison. Send him back to his own Kingdom is a good solution.’ After THUN CHEY was sent back to the Khmer Empire, the Khmer King really appreciated THUN CHEY’s intelligence, and from then on the King did not dare to cause any troubles to harm THUN CHEY.

លុះក្រោយមក ឆនឈ័យ ក៏មានជំងឺជាទម្ងន់ ដោយអស់សង្ឃឹមក្នុងការព្យាបាល ឆនឈ័យ ក៏បានផ្តាំប្រពន្ធថា “ពេលបងស្លាប់ទៅ សូមយកបងទៅកប់ ហើយដោតចំរូងស្រួចៗនៅ លើផ្លូវបងកុំខាន ហើយទៅទូលហ្នឹងផង ថាបងឈឺជិតស្លាប់ហើយ” ។ ឯនាង សួស្តី ក៏ទៅ ទូលហ្នឹងតាមបណ្តាំ ឆនឈ័យ។ ស្តេចដឹងដូច្នេះហើយក៏យាងទៅសួរសុខទុក្ខ ឆនឈ័យ។ ឆនឈ័យទូលព្រះអង្គថា “បើសោយត្រីព្រួលកុំចោលស្រកា បើសោយត្រីប្រាកុំចោលស្រកី បើស្លក្បាលត្រីប្រានឹងម្ហូរសណ្តាន់” ។ កាលបើ ឆនឈ័យ ស្លាប់ទៅហើយ គេក៏យកខ្មោច ឆនឈ័យ ទៅកប់ហើយធ្វើចំរូងដោតលើផ្លូវនោះតាមបណ្តាំរបស់គេ ។ អស់មនុស្សក្នុងរាជ រាំងដែលស្តាប់ ឆនឈ័យ ក៏ប្រើមនុស្សឱ្យទៅជុះអាចម៍ដាក់ផ្លូវ ឆនឈ័យ ។ នៅពេលពួកគេ ដាក់គូទជុះក៏ស្រាប់តែមានចំរូងមុតគូទពួកគេ ហើយក៏រៀងមិនហ៊ានមកទីនេះទៀតឡើយ ។ ពួកគេនិយាយគ្នាថា “ពិតជាអ្នកប្រាជ្ញមានបញ្ញាមែន គាត់ស្លាប់បាត់ទៅហើយ គ្រាន់តែជុះ អាចម៍ដាក់លើផ្លូវគាត់ផងក៏មិនបានដែរ ។ ចប់

The time went by, THUN CHEY had a serious illness and it could not be cured. THUN CHEY left a few words to his wife, ‘Remember that after I die, you have to grow some sharp stakes on my tomb and go to inform the King that I am dying.’ Soursdey followed THUN CHEY’s advice. Learning that THUN CHEY was dying, the King visited him. THUN CHEY told the King, ‘If you eat Trey Proul (cirrhinus auratus), please don’t leave its scales, if you eat Trey Bra (iridescent shark-catfish), don’t leave its gills and if you cook the head of Trey Bra sour soup, don’t forget to put Sandan (a kind of sour plant, usually its leaves are used to cook).’ After THUN CHEY died, his body was buried and sharp stakes were put up on his tomb. Those who hated THUN CHEY asked other people to defecate on THUN CHEY’s tomb. When they sat down to defecate their buttocks were stabbed by the stakes. From then on, they never dared to go to THUN CHEY’s tomb again. People said, ‘He is really a wise man. Although he died, no one can defecate on his tomb.’ **THE END**